

Міністерство освіти і науки України
Український центр оцінювання якості освіти

ЗОВНІШНЄ ОЦІНЮВАННЯ З ІСТОРІЇ

ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ

ББК 63.3я721
Б 72
УДК 93.373.167.1

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(лист №1/12-1306 від 03.04.06)*

Бойко В., Пастушенко Р., Пильник Т. та ін.

Б 72 Зовнішнє оцінювання з історії. Інформаційні матеріали. — К.: УЦОЯО, 2006. — 56 с.
ISBN 966-637-458-7

Навчальний посібник «Зовнішнє оцінювання з історії. Інформаційні матеріали» знайомить випускників загальноосвітніх навчальних закладів, їхніх батьків і вчителів з програмовими вимогами, формами тестових завдань, структурою та змістом, а також правилами проходження тестування.

У запропонованому демонстраційному варіанті тестового зошита учні можуть виконати завдання та заповнити бланки відповідей, аналогічні тим, з якими вони працюватимуть під час зовнішнього оцінювання.

Для випускників, учителів загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів вищих навчальних закладів.

ББК 63.3я721

ISBN 966-637-458-7

© Центр тестових технологій, 2006
© Український центр оцінювання якості освіти, 2006
© Видавництво «Факт», оригінал-макет, художнє оформлення, 2006

Шановні випускники!

У 2006 році в Україні розпочато запровадження зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів. Узявши у ньому участь, Ви матимете додаткову можливість зарахувати отримані результати, за власним бажанням, як державну підсумкову атестацію (з української мови й алгебри і початків аналізу чи історії України ХХ – початку ХХІ ст.) та як вступні випробування до вищих навчальних закладів (з української мови й математики чи історії).

Зовнішнє оцінювання здійснюється у формі письмового тестування з дотриманням однакових вимог і умов для всіх його учасників. Готує матеріали й організовує процедуру проведення тестування Український центр оцінювання якості освіти. Програмові вимоги з предметів укладено відповідно до навчальних програм середніх загальноосвітніх навчальних закладів і програм вступних випробувань до вищих навчальних закладів України. Розробляючи технологію тестування, фахівці врахували кращий вітчизняний і світовий досвід.

Пропонуємо Вашій увазі інформаційні матеріали, головне завдання яких – допомогти Вам підготуватися до тестування. У них викладено вимоги, структуру й зміст зовнішнього оцінювання. Готуючись до тестування, ознайомтеся з правилами проходження зовнішнього оцінювання, а також, стежачи за часом, виконайте запропоновані завдання та самостійно заповніть бланки відповідей.

Додаткову інформацію щодо зовнішнього оцінювання Ви можете отримати на сайті: www.ukrtest.org.

Скористайтеся цим шансом, перевірте себе та прийміть власне рішення щодо зарахування результатів.

Зичимо Вам успіху!

Директор Українського центру
оцінювання якості освіти

Лілія Гриневич

Зовнішнє оцінювання в запитаннях і відповідях

Які матеріали можна використовувати, готуючись до зовнішнього оцінювання?

Готуючись до зовнішнього оцінювання, можна використовувати такі матеріали:

1. Підручники та посібники з історії, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.
2. Інформаційні матеріали «Зовнішнє оцінювання з історії», які містять програмові вимоги, демонстраційний варіант тестового зошита й бланки відповідей.

Поради щодо роботи з інформаційними матеріалами

1. Ознайомтеся з розділом, який стосується програмових вимог до зовнішнього оцінювання з історії.
2. Ознайомтеся з інструкціями до кожної частини тесту, це допоможе Вам у процесі тестування краще зрозуміти інструкції та зекономити час для виконання завдань.
3. Ознайомтеся з бланком відповідей, у якому Ви за допомогою умовних позначень фіксуватимете результати виконання завдань. Він складається з кількох частин, які передбачають різні способи позначення цих результатів.

Як довго триває оцінювання?

Тестування з історії триватиме без перерви 105 хвилин. Із них інструктаж – 15 хвилин, виконання завдань тестового зошита й заповнення бланка відповідей – 90 хвилин.

Де проводитиметься зовнішнє оцінювання?

Коли потрібно прибути на місце оцінювання?

Місце тестування, дату й час указано в запрошенні, яке Ви отримаєте в школі. Запрошення є перепусткою до пункту тестування, і без нього Вам не дозволять узяти участь у зовнішньому оцінюванні.

На місце тестування необхідно прибути щонайменше за 30 хвилин до початку. Якщо Ви прийдете до аудиторії/класу після початку тестування, Вам не дозволять узяти в ньому участь.

Що необхідно з собою взяти?

На тестування Вам необхідно взяти запрошення, що засвідчує Вашу участь у зовнішньому оцінюванні, й паспорт. Якщо Ви ще не отримали паспорта, необхідно мати при собі свідоцтво про народження та завірену директором школи довідку з печаткою і Вашою фотографією.

Не забудьте взяти капілярну чи гелеву ручку з чорнилом/пастою насиченого чорного кольору.

Чи приділяється увага інформаційній безпеці зовнішнього оцінювання?

Під час зовнішнього оцінювання приділяється велика увага інформаційній безпеці. Матеріали тестування до пунктів проведення доставляють спеціальним зв'язком.

Важливою складовою системи захисту є спеціальний пластиковий пакет, у якому матеріали надходять до кожної аудиторії. Процедура проведення тестування зобов'язує, щоб інструктор запросив одного з учасників зовнішнього оцінювання засвідчити цілісність пакета, перш ніж його розкриють. Пакет вважають неушкодженим, якщо з одного боку (там, де нанесено лінію розрізу) він суцільний, а з інших є смуга з написом: «Український центр оцінювання якості освіти». Її відсутність хоча б на одному з указаних місць пакета свідчатиме про те, що його незаконно відкрили до тестування, а потім запаляли й принесли в аудиторію.

Якщо пакет не ушкоджений, учасник тестування засвідчує цей факт своїм підписом у протоколі проведення зовнішнього оцінювання. Якщо виявлено, що пакет відкривали до початку іспиту, про це обов'язково необхідно записати до протоколу.

Роботи учасників зовнішнього оцінювання кодують за допомогою штрих-кодів, укладають у такі самі спеціальні пластикові пакети й доставляють до Українського центру оцінювання якості освіти.

Як опрацьовують результати зовнішнього оцінювання?

Бланки, до яких учасники тестування вносили відповіді на завдання закритої форми та відкриті завдання з короткою відповіддю, сканують і опрацьовують за допомогою комп'ютерної програми.

Кому надають інформацію про результати зовнішнього оцінювання?

Де можна отримати результати зовнішнього оцінювання?

Інформацією про результати зовнішнього оцінювання можуть скористатися лише учасники тестування. У школі Ви отримаєте сертифікат Українського центру оцінювання якості освіти, у якому буде вказано Ваш результат. Його буде подано в стандартизованих шкалах від 1 до 12 та від 100 до 200 балів. За Вашим бажанням результат зовнішнього оцінювання може бути зараховано як бал державної підсум-

кової атестації (лист 1/9-128 від 02.03.06 Міністерства освіти і науки України «Про порядок закінчення навчального року та проведення державної підсумкової атестації у загальноосвітніх навчальних закладах у 2005–2006 н.р.»), а також як результат вступного іспиту до вищих навчальних закладів (пп. 11, 16, 24 Умов прийому до вищих навчальних закладів України, затверджених наказом МОНУ № 71 від 01.02.06). Для цього необхідно подати сертифікат або його завірену копію адміністрації навчального закладу, у якому Ви навчатесь, або до приймальної комісії вищого навчального закладу, куди Ви плануєте вступати.

Правила проходження зовнішнього оцінювання

Ці правила стосуються кожного учасника зовнішнього оцінювання і діють упродовж усього періоду складання тесту. Про порушення, допущені під час тестування, інструктори записують до протоколу. На підставі отриманої інформації його результати може бути анульовано.

Шановний учаснику зовнішнього оцінювання!

Прибудьте до місця проведення зовнішнього оцінювання щонайменше за 30 хвилин до його початку. Якщо Ви прийдете до аудиторії/класу після початку тестування, Вам не дозволять узяти в ньому участь.

Місце проведення, дату й час тестування зазначено в запрошенні, яке Ви отримаєте в школі. Запрошення є перепусткою до приміщення, де проводять тестування. Вам також потрібно мати із собою паспорт. Без запрошення й паспорта Вам не дозволять узяти участь у зовнішньому оцінюванні.

Особи, які супроводжують Вас, не можуть перебувати в приміщенні, де відбувається тестування.

До аудиторії Вас запросить інструктор, який укаже Ваше місце в ній (номер місця відповідатиме Вашому номеру в списку на дверях аудиторії та протоколі проведення зовнішнього оцінювання). Заборонено мінятися місцем з іншим учасником зовнішнього оцінювання.

Під час тестування не можна спілкуватися з іншими його учасниками. Якщо виникла проблема, піднесіть руку, і до Вас підійде інструктор, щоб допомогти. Не можна ставити запитання, які стосуються змісту завдань.

Під час тестування не можна їсти, пити й виходити з аудиторії.

Якщо під час тестування Вам потрібно вийти, піднесіть руку, але врахуйте, що час на виконання роботи не буде продовжено.

Під час тестування заборонено користуватися будь-якими матеріалами чи посібниками, а також папером, олівцями, пейджером, книжками, маркерами, плесрами з навушниками, мобільними телефонами, будь-якими електронними та фотографічними засобами. Не беріть цих речей із собою, щоб не ускладнювати роботи собі й організаторам тестування. Вам буде вказано місце, де Ви залишите всі особисті речі.

Ви зобов'язані виконувати вказівки інструктора.

Якщо було порушено процедуру тестування, Ви маєте право подати скаргу в той самий день до апеляційної комісії, адресу якої буде написано у Вашому запрошенні.

Інструктори можуть позбавити Вас права складати тест і випроводити з аудиторії за:

- спробу складати тест за іншого учасника тестування;
- використання будь-яких посібників, пов'язаних з предметом тестування;
- порушення дисципліни;
- спробу надати чи одержати допомогу, спілкування під час тестування в будь-якій формі з іншою особою щодо змісту тесту;
- спробу винести тестові завдання (у будь-якому вигляді) з аудиторії, де проводиться тестування;
- запізнення на початок тестування;
- спробу залишити кімнату без дозволу під час тестування;
- порушення правил поведінки, зазначених у цій інструкції чи записаних у матеріалах зовнішнього оцінювання.

Програмові вимоги зовнішнього оцінювання з історії

1. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ВІД НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО ПОЧАТКУ XXI ст.

№	Розділ програми	Опис вимог
Давня та середньовічна історія України (до 1569 р.)		
1	Стародавня історія України	<p>Знати хронологічні межі палеоліту, неоліту, енеоліту та бронзового віку; основні заняття людей на різних етапах кам'яного та мідно-кам'яного віку; головні винаходи людства.</p> <p>Визначати характерні риси життя пралюдей та людей, носіїв трипільської культури. Порівнювати основні типи людини, її заняття та способу життя за палеоліту; спосіб життя носіїв землеробських та скотарських культур за енеоліту. Визначати причини та особливості грецької колонізації на території України, розвитку грецьких царств і полісів. Характеризувати процес появи та розселення давніх слов'ян зі своєї прабатьківщини.</p> <p>Віднаходити на карті місця головних стоянок первісних людей, напрями залюднення Європи та України, території розселення представників землеробських та скотарських культур, місцезнаходження грецьких міст-держав Північного Причорномор'я, напрями розселення слов'ян у II–VI ст.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «археологічні пам'ятки», «археологічна культура», «стоянка», «людина вміла», «людина розумна», «палеоліт», «неоліт», «енеоліт», «осілий спосіб життя», «кочовий спосіб життя», «рід», «плем'я», «родова община», «сусідська община», «поліс», «монархія», «республіка».</p>
2	Виникнення та розквіт Київської Русі	<p>Знати хронологічні межі існування Давньоруської держави, періодизацію, етапи її виникнення, становлення, час правління давньоруських князів.</p> <p>Порівнювати внутрішню та зовнішню політику перших князів. Характеризувати внутрішню та зовнішню політику Володимира, Ярослава та Володимира Мономаха. Визначати передумови й історичне значення запровадження християнства та наслідки впровадження.</p> <p>Віднаходити на карті території проживання східнослов'янських літописних племен у VIII – IX ст., напрями походів київських князів, місця найбільших битв русичів з кочовиками, території Київської Русі за Святослава, Володимира, Ярослава та Володимира Мономаха.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «слов'яни», «анти», «склавини», «Велике переселення народів», «східнослов'янські племінні союзи», «Давньоруська держава», «князь», «князівство», «династія», «релігія», «християнство».</p>
3	Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава	<p>Знати передумови, причини та наслідки роздробленості Київської Русі, основні події та процеси в історії Русі IX–XIII ст.</p> <p>Характеризувати діяльність Ярослава Осмомисла, Романа Мстиславовича та Данила Галицького. Визначати особливості залежності галицько-волинських земель від Золотої Орди.</p> <p>Віднаходити на карті територіальні межі князівств часів роздробленості Русі, столицю та територію держави, утвореної Романом Мстиславовичем, території сусідніх держав, напрями походів монголо-татар і українські міста, ними захоплені.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «політична роздробленість Русі», «усобиці», «Галицько-Волинська держава», «монголо-татари», «хан», «орда», «Золота Орда».</p>
4	Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави	<p>Знати характерні риси господарського, повсякденного життя різних станів населення і суспільного устрою Русі, визначних митців та церковних діячів XI–XII ст., їх найбільші досягнення в царині культури.</p> <p>Встановлювати зміни, які свідчать про розвиток давньоруської економіки. Визначати форму політичного устрою Давньоруської держави. Встановлювати особливості політичного та соціально-економічного життя князівств часів роздробленості. Виявляти факти, які свідчать про формування в суспільстві феодальних відносин, про європейський характер давньоруської культури. Визначати особливості культури Галицько-Волинського князівства, здобутки в галузі освіти, книгописання, архітектури, мистецтва. Розпізнавати видатні пам'ятки архітектури та образотворчого мистецтва давньоруських часів.</p> <p>Віднаходити на карті місцезнаходження видатних пам'яток давньоруської архітектури.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «феодалізм», «середньовічна держава», «віче», «боярська рада», «воєвода», «посадник», «верства», «духовенство», «патріарх», «митрополит», «монах», «монастир», «боярин», «смерд», «закуп», «рядович», «холоп», «челядник», «ізгой» «романський стиль», «візантійський стиль», «літопис», «житіє», «мозаїка», «фреска», «ікона».</p>
5	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав	<p>Знати основні події суспільно-політичного та соціально-економічного життя українських земель у складі Великого князівства Литовського та королівства Польського.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність втрати українськими землями своєї незалежності і захоплення їх Польщею, Литвою, Московією та іншими державами. Визначати причини, сутність Кревської унії та її наслідки для українських земель. Порівнювати становище українських земель у складі Великого князівства Литовського, королівства Польського, Угорщини та інших держав. Встановлювати характерні риси повсякденного життя представників різних верств населення, господарства і торгівлі. Розпізнавати та описувати найзначніші пам'ятки архітектури і образотворчого мистецтва періоду. Визначати взаємовплив української культури і культур сусідніх народів у другій половині XIV – першій половині XVI ст.</p> <p>Віднаходити на карті території держав, до складу яких увійшли українські землі, територіальні межі українських земель у складі інших держав, місця найвідоміших подій періоду, територію Кримського ханства та напрями походів на українські землі.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «автономія», «станово-представницька монархія», «унія», «магдебурзьке право», «натуральне господарство», «закріпачення».</p>
Козацько-гетьманська доба (1569 р. – перша половина XVIII ст.)		
6	Українські землі під владою Речі Посполитої	<p>Знати характерні риси соціально-економічного та політичного життя українських земель.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду. Характеризувати становище привілейованих та непривілейованих</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>верств українського суспільства. Визначати передумови, наслідки та значення прийняття Люблінської унії для подальшої долі українських земель. Встановлювати причини заселення українцями окраїн Дикого поля, причини виникнення та джерела формування українського козацтва. Визначати особливості військово-політичної організації козацтва, риси державності в устрої Запорозької Січі. Визначати причини та перебіг перших козацьких повстань. Встановлювати значення та наслідки участі козацтва у Хотинській війні, національно-визвольних повстань.</p> <p>Віднаходити на карті територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, володіння Речі Посполитою та її сусідів, українські воєводства та їхні центри, місця Запорозьких Січей-фортець та володінь Запорозької Січі, напрямки козацьких походів та території, охоплені національно-визвольним рухом 20–30-х років.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «фільварок», «панщина», «стани», «магістрат», «ратуша», «цех», «Дике поле», «козак», «Запорозька Січ», «курінь», «гетьман», «клеїноди», «низове козацтво», «реєстрове козацтво», «покозачення».</p>
7	<p>Національно-культурний рух в Україні в другій половині XVI – першій половині XVII ст.</p>	<p>Знати характерні риси розвитку українського шкільництва, літератури, усної народної творчості, театрального мистецтва, музики, архітектури, іконопису та живопису XVI – першої половини XVII ст., основні події церковного життя в другій половині XVI ст.</p> <p>Встановлювати хронологічну послідовність подій. Визначати причини, наслідки укладання Берестейської унії. Порівнювати становище православної та греко-католицької церков. Визначати роль та значення православних братств. Розкривати зміст реформи П. Могили та її результати. Розпізнавати та описувати видатні культурні пам'ятки періоду.</p> <p>Віднаходити на карті місця основних національно-культурних і церковних подій періоду.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «реформація», «контрреформація», «єзуїти», «унія», «братства», «ставропігія», «колегіум», «ратуша», «стиль», «гуманізм», «ренесанс», «дума», «полемічна література», «драма», «інтермедія», «вертеп».</p>
8	<p>Національно-визвольна війна українського народу проти Речі Посполитої середини XVII ст. Відродження Української держави</p>	<p>Знати передумови, причини, рушійні сили, перебіг основних подій, історичні наслідки Національно-визвольної війни українського народу.</p> <p>Встановлювати хронологічну послідовність подій. Встановлювати зміни політичного та економічного становища українців у ході війни. Характеризувати відносини Гетьманщини з Кримським ханством, князівством Молдавія, Московським царством, Шведським королівством. Розкривати зміст діяльності Б. Хмельницького у розбудові Гетьманщини. Характеризувати адміністративно-територіальний поділ Гетьманщини, її устрій. Порівнювати устрій Запорозької Січі та Української держави, створеної Б. Хмельницьким.</p> <p>Віднаходити на карті територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію Української гетьманської держави за Зборівським договором та її сусідів, українські землі, що не увійшли до складу Гетьманщини, напрями козацьких походів під час війни, місця найголовніших битв, підписання договорів, центри полків та столицю Гетьманщини.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «Національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «полки», «сотні».</p>
9	Українські землі в другій половині XVII ст.	<p>Знати перебіг боротьби за гетьманську владу між різними представниками української старшини.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність основних подій періоду. Встановлювати причини та наслідки московсько-української війни 1658–1659 років, укладання гетьманськими урядами важливих угод з державами-сусідами. Визначати статус Гетьманщини в складі Московського царства та повноваження її органів управління. Характеризувати економічний розвиток українських земель, соціальну структуру Гетьманщини. Порівнювати політичний устрій Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини, зовнішню та внутрішню політику гетьманів. Визначати роль та місце Запорозької Січі у складі Гетьманщини.</p> <p>Віднаходити на карті території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України, території, що перебували під контролем Московії, Туреччини, Польщі, напрямки найважливіших походів, місця найголовніших битв, центри полків Лівобережної Гетьманщини та Слобідської України, столиці Лівобережної та Правобережної Гетьманщини.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «автономія», «Лівобережна Гетьманщина», «Правобережна Гетьманщина», «Слобожанщина».</p>
10	Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.	<p>Знати напрямки політики Росії стосовно українських земель наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст., перебіг основних подій участі України в Північній війні.</p> <p>Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду. Характеризувати внутрішню та зовнішню політику І. Мазепи. Розкривати становище різних верств суспільства під час війни. Встановлювати причини та наслідки повстання І. Мазепи проти московського царя, тимчасового відновлення гетьманства.</p> <p>Віднаходити на карті кордони Гетьманщини часів І. Мазепи, напрямки походів шведських та російських військ територією України в 1708–1709 роках, місця найголовніших битв.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «Малоросія», «Малоросійська колегія», «Правління гетьманського уряду».</p>
11	Культура України другої половини XVII – першої половини XVIII ст.	<p>Встановлювати характерні риси та особливості розвитку освіти та науки в Україні у другій половині XVII – першій половині XVIII ст. Характеризувати розвиток літератури та інших мистецтв в Україні.</p> <p>Віднаходити на карті місця створення найвизначніших культурних пам'яток періоду.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «бароко», «козацький літопис».</p>
Українські землі в другій половині XVIII – на початку XX ст.		
12	Українські землі в другій половині XVIII ст.	<p>Знати характерні риси соціально-політичного та економічного становища Гетьманщини, Слобожанщини, Правобережжя, Галичини, Буковини та Закарпаття, перебіг основних подій періоду.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду. Встановлювати причини, наслідки національно-визвольної боротьби на правобережних та західноукраїнських землях, остаточного скасування гетьманства, ліквідації Запорозької Січі, приєднання Правобережної України, Криму до Росії. Розкривати значення українського козацтва, Запорозької Січі, Гетьманщини в історії України.</p> <p>Віднаходити на карті територіальні зміни, що відбулися внаслідок поділів Польщі, російсько-турецької війни (1768–1774), приєднання Криму до Росії (1783), ліквідації козацького адміністративно-територіального устрою на Лівобережній Україні, Слобожанщині, території Вольностей Війська Запорозького; території, охоплені національно-визвольним рухом на Правобережній та Західній Україні.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «гайдамаки», «опришки», «Коліївщина», «Вольності Війська Запорозького».</p>
13	Культура України другої половини XVIII ст.	<p>Знати характерні риси та особливості культурного розвитку, найвизначніші досягнення в освіті, науці, літературі даного періоду, біографічні дані та основи філософського вчення Г. Сковороди.</p> <p>Визначати основні тенденції розвитку музичного мистецтва, архітектури, скульптури, графіки та живопису.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «класицизм», «філософія серця», «просвітництво».</p>
14	Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	<p>Знати характерні риси економічного розвитку та соціальних відносин у Наддніпрянській Україні, особливості адміністративно-територіального устрою та регіонального поділу українських земель, національного становища українців.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду. Розкривати роль та місце України в російсько-турецьких війнах (1806–1812, 1828–1829), російсько-французькій війні 1812 року. Визначати причини виникнення опозиції до самодержавства серед наддніпрянського дворянства. Характеризувати розвиток ринкових відносин і початок промислового перевороту, основні ідеї, програмові положення лож та декабристських організацій в Україні. Визначати програмні засади діяльності Кирило-Мефодіївського братства. Розкривати основні форми протесту українського населення, причини та значення селянського антикріпосницького руху.</p> <p>Віднаходити на карті українські землі у межах губерній Російської імперії, місця та напрямки військових дій, території, охоплені антикріпосницьким рухом, міста-центри декабристського, польського та українського національних рухів.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «ринкові відносини», «промисловий переворот», «масонська ложа», «декабристи», «національна ідея», «нація», «національно-визвольний рух», «українське питання», «Київська козаччина».</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
15	Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	<p>Знати характерні риси економічного розвитку і соціальних відносин на західноукраїнських землях, особливості адміністративно-територіального устрою та регіонального поділу українських земель, зміст та наслідки реформ Марії-Терези та Йосипа II для економічного і суспільного життя Галичини, Буковини та Закарпаття.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду, характер політики Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, причини повільного розвитку промисловості в Галичині та Буковині. Порівнювати соціально-економічний і суспільно-політичний стан західно- та східноукраїнських земель. Розкривати перебіг розгортання національно-визвольного руху в Галичині під час «Весни народів». Встановлювати єдність і відмінність інтересів учасників українського та польського національних рухів. Визначати наслідки та значення подій 1848–1849 років. Порівнювати мету, завдання і форми національного руху на українських землях під владою Росії та Австрії.</p> <p>Віднаходити на карті українські землі у межах Австрійської імперії, адміністративні центри коронних країв, до складу яких входили західноукраїнські землі, території, охоплені антикріпосницьким рухом, міста-центри українського національно-визвольного руху.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «холерні бунти», «дідич», «сервітути», «Весна народів».</p>
16	Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.	<p>Знати основні явища, процеси та пам'ятки культури цього періоду, внесок провідних науковців і митців у вітчизняну та світову культуру, назви та основні ідеї творців, що заклали основи української літературної мови.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду. Характеризувати основні напрямки розвитку природничих та фізико-математичних наук періоду. Встановлювати, спираючись на джерела, ідеї та цінності, що були характерні для тогочасної культури. Характеризувати основні літературні та мистецькі течії періоду. Розпізнавати та описувати визначні архітектурні пам'ятки періоду.</p> <p>Віднаходити на карті місцезнаходження відкритих у першій половині XIX ст. університетів, пам'яток архітектури, зокрема й пейзажного архітектурного мистецтва (парків).</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «аматор», «меценат».</p>
17	Надніпрянська Україна в другій половині XIX ст.	<p>Знати характерні риси соціально-економічного розвитку українських земель напередодні селянської реформи 1861 року, основний зміст реформ Олександра II впродовж 1860–1870-х років.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду. Характеризувати особливості пореформеного соціально-економічного розвитку та порівнювати його темпи з дореформеним розвитком. Встановлювати наслідки скасування кріпосного права та інших реформ, промислового перевороту, суттєві зміни у соціальному складі населення, які відбулись у другій половині XIX ст. Встановлювати характер сільськогосподарського виробництва. Визначати причини появи, хронологічні межі етапів громадівського руху, основні погляди громадівців, характер політики російського уряду щодо українців.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «відробітки», «лихварство», «тимчасовозобов'язаний», «недоїмки», «переселенці», «протекціонізм», «модернізація», «суспільно-політичний рух», «українофіли», «хлопоманство», «громади», «молоді громади», «народники», «ходіння в народ», «Чигиринська змова».</p>
18	Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії в другій половині XIX ст.	<p>Знати характерні риси соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині XIX ст., напрямки соціально-економічної політики влади, причини трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду. Встановлювати наслідки скасування кріпосного права та промислового перевороту для західноукраїнських земель. Порівнювати економічний розвиток східно- та західноукраїнських земель, становище українців на східно- та західноукраїнських землях. Характеризувати діяльність москвофілів, народовців та радикалів. Розкривати процес утворення українських політичних партій у Галичині та роль і місце Української греко-католицької церкви у піднесенні національного життя. Визначати особливості українського національного руху на Буковині та Закарпатті. Порівнювати український національний рух у Наддніпрянщині та на західноукраїнських землях.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «кооператив», «трудова еміграція», «москвофіли», «народовці», «радикали», «нова ера», «політична партія», «український П'ємонт».</p>
19	Культура України в другій половині XIX ст.	<p>Знати основні культурні явища, процеси та пам'ятки культури цього періоду.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду, внесок провідних науковців та митців у вітчизняну та світову культуру. Характеризувати основні напрямки науки. Встановлювати взаємозв'язок промислового перевороту з досягненнями в галузі науки та техніки. Розкривати умови розвитку літератури, процес становлення драматургії та професійного театру. Характеризувати розвиток монументального та образотворчого мистецтва періоду. Розпізнавати та описувати визначні архітектурні пам'ятки періоду.</p> <p>Віднаходити на карті місцезнаходження відкритих у другій половині XIX ст. університетів, пам'яток архітектури.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «професійний театр», «жанри мистецтва».</p>
20	Наддніпрянська Україна на початку XX ст.	<p>Знати характерні риси соціально-економічного розвитку Наддніпрянської України на початку XX ст., основні прояви індустріалізації та модернізації суспільного життя, нерівномірності розвитку промисловості, сільського господарства, монополізації економіки.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду. Встановлювати основні причини економічної кризи на Наддніпрянщині в 1900–1903 роках. Характеризувати процес створення українських політичних партій. Визначати причини, перебіг та</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>наслідки подій 1905–1907 років на Наддніпрянщині, здобутки та невдачі українців у революції. Характеризувати діяльність української парламентської громади в I та II Державних думах, культурно-освітніх об'єднань українців. Визначати ставлення до «українського питання» урядів Росії, російських партій. Встановлювати причини, основний зміст та наслідки проведення столипінської аграрної реформи.</p> <p>Віднаходити на карті території українських земель, визначати їхню господарську спеціалізацію, регіони піднесення національно-визвольного руху, райони виступів робітників, селян та військових у 1905–1907 роках.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «монополія», «інвестиція», «концентрація виробництва», «акціонерне товариство», «артіль», «синдикат», «картель», «трест», «економічна криза», «депресія», «лібералізм», «консерватизм», «клерикалізм», «соціалізм», «марксизм», «сіонізм», «антисемітизм», «націоналізм», «партикуляризм», «справа Бейліса».</p>
21	Західноукраїнські землі на початку XX ст.	<p>Знати характерні риси соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель на початку XX ст., основні прояви нерівномірності розвитку промисловості, сільського господарства, монополізації західноукраїнської економіки.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду. Порівнювати економічний розвиток східно- та західноукраїнських земель, становище українців на східно- та західноукраїнських землях. Характеризувати національно-визвольний рух галицьких українців. Визначати роль та місце Української греко-католицької церкви у піднесенні національного руху. Розкривати основний зміст австро-польсько-українського компромісу 1914 року та його наслідки. Порівнювати український національний рух у Наддніпрянщині та на західноукраїнських землях.</p>
22	Культура України на початку XX ст.	<p>Знати основні культурні явища, процеси та пам'ятки культури цього періоду, внесок провідних науковців та митців у вітчизняну та світову культуру.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду. Характеризувати основні напрямки розвитку природничих, фізико-математичних та гуманітарних наук періоду. Встановлювати взаємозв'язок промислового розвитку з досягненнями в галузі науки та техніки. Розкривати умови розвитку української літератури. Характеризувати розвиток монументального та образотворчого мистецтва періоду, поширення національного стилю в архітектурі. Розпізнавати та описувати визначні архітектурні пам'ятки періоду. Розкривати процес ствердження українського стаціонарного професійного театру. Визначати роль, місце релігії та церкви у житті суспільства. Порівнювати становище церкви в Наддніпрянській Україні, Галичині, Буковині та Закарпатті. Встановлювати причини поширення в Україні сектантського руху.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «модернізм», «секта».</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
Новітня історія України (1914–1939)		
23	Україна в роки Першої світової війни	<p>Знати політичні плани і наміри держав-учасниць війни щодо українських земель.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити їх з подіями світової та європейської історії. Встановлювати результати та наслідки війни для України. Характеризувати російський окупаційний режим у Галичині. Розкривати перебіг воєнних дій на території України. Характеризувати позиції основних суспільно-політичних організацій українців щодо війни, шляхів та засобів вирішення «українського питання».</p> <p>Віднаходити на карті лінії Східного фронту у 1914–1918 роках, напрями головних ударів військ Троїстого (Четверного) союзу, військ Антанти на Східному фронті у 1914–1918 роках, бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «Перша світова війна», «Антанта», «Троїстий (Четверний) союз», «окупація», «політична криза», «загальна суспільна криза».</p>
24	Українська національно-демократична революція	<p>Знати перебіг революційних подій в Україні у 1917 – на початку 1918 року.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити їх з подіями світової та європейської історії. Встановлювати характер української революції. Визначати соціальну базу політичних сил, що об'єдналися у Центральній Раді. Характеризувати програму та діяльність Центральної Ради. Розкривати зміст та значення I–IV універсалів Центральної Ради. Встановлювати характерні риси соціально-економічного становища, повсякденного життя, настроїв населення за часів революції. Розкривати причини, перебіг та наслідки першої війни УНР з радянською Росією. Визначати соціальну базу більшовицької влади в Україні та основні напрями її політики.</p> <p>Віднаходити на карті Українську Народну Республіку, її столицю, держави, що межували з УНР, підтримували її та були в конфлікті з нею, напрямки наступу більшовиків під час першої війни УНР з радянською Росією, місця найбільших боїв.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «демократична революція», «українська революція», «автономія», «федерація», «самостійники», «українізація армії», «універсал», «корніловський заколот», «ультиматум Раднаркому», «червоний терор», «радянська», «реквізиція», «конфіскація».</p>
25	Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918–1920)	<p>Знати перебіг воєнно-політичних подій в Україні впродовж 1918–1920 років.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити їх з подіями світової та європейської історії. Розкривати основні причини та наслідки укладання Берестейського мирного договору. Встановлювати причини падіння Центральної Ради та гетьманського перевороту П. Скоропадського. Характеризувати внутрішню та зовнішню політику гетьмана П. Скоропадського і Директорії. Визначати значення утворення української держави на східно- та західноукраїнських землях, їх об'єднання.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Характеризувати внутрішню та зовнішню політику більшовиків, денікінського режиму, встановлювати спільні та відмінні риси. Встановлювати причини українсько-польської війни та підписання Варшавської угоди: її основний зміст і наслідки. Визначати причини поразки національно-визвольних змагань та їхні наслідки для України. Визначати характерні риси культурного життя в Україні часів революції, в умовах окупації та громадянської війни, чинники, що сприяли культуротворчим процесам.</p> <p>Віднаходити на карті Українську Державу, УНР, ЗУНР, УСРР у кордонах, визнаних Ризьким договором 1921 року, напрямки наступу військ УНР та ЗУНР у 1919–1920 роках, польських військ та військ радянської Росії й УСРР під час радянсько-польської війни, території України, які перебували під контролем військ Четвертого союзу, Антанти в 1918–1919 роках, махновців у 1918–1921 роках, основні місця і території, пов'язані з розвитком освіти, науки та мистецтва.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «гетьманський переворот», «Гетьманат», «Директорія», «отаманщина», «анархо-комунізм», «націоналізація», «продовольча диктатура», «продовольча розкладка (продрозверстка)», «воєнний комунізм», «боротьбисти», «комнезами», «ревком», «продзагони».</p>
26	Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921–1928)	<p>Знати зміст непу, причини його впровадження в Україні та його наслідки для її економічного і суспільного життя, етапи та основний зміст процесу юридичного оформлення Союзу РСР.</p> <p>Визначати хронологічні межі періоду економічної та соціальної стабілізації в Україні та співвідносити їх з аналогічним періодом у країнах Європи та світу. Встановлювати хронологічну послідовність і синхронність подій періоду.</p> <p>Встановлювати спільні та відмінні риси «воєнного комунізму» й непу в УСРР. Розкривати причини, масштаби та наслідки голоду 1921–1923 років. Порівнювати прояви та процеси соціально-економічної стабілізації в Україні за часів непу з аналогічними загальноєвропейськими та світовими. Визначати статус України у складі Союзу, ставлення керівництва та населення республіки до членства в Союзі. Визначати основні завдання культурно-просвітницької роботи, яку проводили більшовики у 1920-х роках, її результати та наслідки. Розкривати причини та основний зміст політики «українізації», її вплив на українську культуру та суспільне життя республіки. Характеризувати політику партійно-державного керівництва щодо релігії й церкви в Україні.</p> <p>Віднаходити на карті зміни у територіально-адміністративному устрої України впродовж 1921–1928 років, території республіки, охоплені голодом.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «нова економічна політика», «продподаток», «трест», «синдикат», «госпрозрахунок», «нееквівалентний обмін», «концесія», «воєнно-господарський союз», «договірна федерація», «Союз РСР», «українізація (коренізація)».</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
27	Радянська модернізація України (1929–1939)	<p>Визначати хронологічні межі процесів радянської модернізації та співвідносити їх із загальноєвропейськими та світовими періодами стабілізації й економічної кризи. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду. Визначати причини згорання непу та «українізації» наприкінці 1920-х років. Розкривати суть політики «будівництва соціалізму», її наслідки та особливості. Встановлювати причини, зміст та наслідки політики форсованої індустріалізації. Характеризувати та розкривати основний зміст етапів процесу переходу до прискореної колективізації та її наслідки. Встановлювати причини, масштаби та наслідки голодомору 1932–1933 років. Порівнювати політику «воєнного комунізму», «нову економічну політику» та політику «будівництва соціалізму». Визначати основні тенденції громадсько-політичного життя України у 1930-ті роки, соціальні деформації періоду та становище основних верств населення. Розкривати причини та наслідки судових процесів, масових репресій. Визначати завдання «культурної революції» в Україні та її наслідки для української культури та духовного життя суспільства. Характеризувати досягнення та проблеми української культури у 1930-ті роки. Розкривати суть політики радянської влади в Україні щодо релігії та церкви.</p> <p>Віднаходити на карті основні індустріальні об'єкти, побудовані за часів модернізації, та місця, пов'язані з подіями періоду суцільної колективізації та голодомору.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «криза хлібозаготівель», «форсована індустріалізація», «п'ятирічка», «суцільна колективізація», «колгосп», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «голодомор», «геноцид», «репресії», «соціальна деформація» «соціалістичний реалізм», «розстріляне відродження».</p>
28	Західноукраїнські землі в 20–30-х роках	<p>Знати характерні риси соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у міжвоєнний період, культурного життя українців за межами радянської України.</p> <p>Визначати хронологічну послідовність подій на західноукраїнських землях та співвідносити їх із подіями і процесами в радянській Україні, країнах Європи та світу. Порівнювати становище українських земель у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини, становище на західноукраїнських землях та в радянській Україні у 1920–1930-х роках. Визначати особливості політичного життя українців Закарпаття у міжвоєнний період. Встановлювати причини поразки українців Закарпаття у боротьбі за збереження державності.</p> <p>Віднаходити на карті українські землі, що в міжвоєнний період входили до складу Польщі, Румунії та Чехословаччини, держави, до складу яких у міжвоєнний період входили українські землі, територію Карпатської України, території, охоплені Татарбунарським повстанням.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «русинство», «русофільство», «український монархізм», «інтегрований націоналізм», «пацифікація», «нормалізація», «асиміляція», «осадники», «Польща «А», «Польща «Б».</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
Новітня історія України (1939 – початок ХХІ ст.)		
29	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945)	<p>Визначати хронологічну послідовність подій, основні періоди Другої світової та Великої Вітчизняної війн на українських землях, співвідносити їх із подіями в країнах Європи та світу.</p> <p>Розкривати основний зміст радянсько-німецьких договорів 1939 року та наслідки підписання їх для українських земель. Характеризувати політику «радянзації» новоприєднаних до СРСР територій. Розкривати зміст гітлерівського плану «Барбаросса», процес окупації України, причини поразок Червоної Армії у 1941 році, мобілізаційні заходи. Визначати окупаційні зони, на які була розділена нацистами Україна. Розкривати зміст гітлерівського плану «Ост». Характеризувати нацистський «новий порядок» в Україні та порівнювати його з політикою нацистів в окупованих країнах Європи. Визначати характерні риси антинацистського руху Опору, встановлювати час існування, основні течії, організаційні та координуючі структури, цілі боротьби, форми та методи боротьби, спільне та відмінне порівняно з рухом Опору в окупованих країнах Європи. Характеризувати військово-політичне та соціально-економічне становище України в 1943 році, перебіг подій на завершальному етапі війни (1944–1945). Розкривати внесок українського народу у перемогу над Німеччиною та її союзниками, основні результати та наслідки війни для України та українського народу.</p> <p>Віднаходити на карті українські землі, приєднані до СРСР в результаті реалізації радянсько-німецьких договорів 1939 року, основні напрямки наступу німецьких військ, місця найвідоміших битв та військових операцій, напрямки наступів Червоної Армії територією України, лінії фронтів, окупаційні зони, на які була розділена Україна, території поширення та активних дій різних течій руху Опору.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «анексія», «радянська», «депортація», «бліцкриг», «мобілізація», «евакуація», «новий порядок», «остарбайтери», «рух Опору», «голодомор», «колабораціонізм».</p>
30	Післявоєнна відбудова і розвиток України (1945 – середина 1950-х рр.)	<p>Визначати хронологічну послідовність подій відбудовчого періоду і їхню синхронність з подіями в країнах Європи та світу. Встановлювати адміністративно-територіальні зміни в Україні та визначати їх значення. Характеризувати основні напрямки зовнішньополітичної діяльності України. Розкривати процес відбудови промисловості, стан післявоєнного села та проблеми відбудови у сільському господарстві. Встановлювати причини, масштаби та наслідки голоду 1946–1947 років і порівнювати з причинами, масштабами та наслідками голоду 1921–1923 та 1932–1933 років. Характеризувати умови й особливості відбудови в Україні порівняно із європейськими процесами відбудови. Розкривати зміст, основні напрямки, характерні риси політики партійно-державного керівництва СРСР та УРСР у західних областях України. Порівнювати першу та другу хвилі радянзації.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Характеризувати протистояння радянської влади та національно-визвольного руху в західних областях, політику влади щодо релігійних конфесій. Розкривати причини, зміст, методи та наслідки проведення операції «Вісла». Визначати характерні риси політико-ідеологічного та культурного життя в Україні у другій половині 1940-х – початку 1950-х років. Віднаходити на карті зміни в адміністративно-територіальному устрої України, території Закерзоння, відбудовані та новозбудовані промислові об'єкти, території, охоплені голодом 1946–1947 років.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «холодна війна», «буржуазний націоналізм», «космополітизм», «ждановщина», «лисенківщина».</p>
31	Україна в умовах десталінізації (1956–1964)	<p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду десталінізації та їх синхронність з подіями в країнах Європи та світу.</p> <p>Характеризувати внутрішньополітичне та соціально-економічне становище України на початку 1950-х років. Встановлювати характерні риси та основний зміст економічної і соціальної політики в добу «відлиги». Розкривати процес децентралізації управління промисловістю, вплив аграрної політики М. Хрущова на сільське господарство України. Характеризувати стан та розвиток освіти, науки, літературно-мистецький процес, політику наступу на церкву та її наслідки. Визначати причини (передумови) виникнення, форми, сутність і значення опозиційного руху, наслідки процесу лібералізації для українського суспільства та суспільного життя в СРСР.</p> <p>Віднаходити на карті зміни в адміністративно-територіальному устрої України.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «десталінізація», «відлига», «культ особи», «реабілітація», «науково-технічна революція», «децентралізація», «раднаргосп», «шістдесятники», «дисиденти».</p>
32	Україна в період загострення кризи радянської системи (друга половина 1960 – середина 1980-х рр.)	<p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду «застою» та їхню синхронність з подіями в країнах Європи і світу, міжнародне становище України, вплив економічної інтеграції (в межах РЕВ) на індустріальний потенціал України.</p> <p>Встановлювати характерні риси суспільно-політичного та соціально-економічного становища України у другій половині 1960-х – першій половині 1980-х років. Визначати прояви політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, кризові процеси в індустріальній сфері, провали в аграрній політиці, демографічні процеси, здобутки та проблеми розвитку соціальної сфери. Визначати причини активізації опозиційного руху, форми діяльності дисидентів, організаційні структури. Порівнювати основні вимоги дисидентського руху в Україні в умовах лібералізації суспільства з вимогами другої хвилі опозиційного руху наприкінці 1960-х – в 1970-ті роки. Характеризувати стан освіти, розвиток наукових досліджень, української літератури, проблеми українського мистецтва, політику русифікації у сфері культури.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «розвинутий соціалізм», «неосталінізм», «застій», «системна криза суспільства», «номенклатура», «депопуляція», «самвидав», «урбанізація», «інфляція», «русифікація».</p>
33	Розпад СРСР і відродження незалежності України (1985–1991)	<p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду «перебудови» та проголошення незалежності, синхронізувати події в Україні з подіями в країнах Європи та світу.</p> <p>Встановлювати характерні риси суспільно-політичного та соціально-економічного становища України у другій половині 1980-х – на початку 1990-х років, причини проголошення курсу «перебудови». Визначати прояви поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення, причини провалу кампанії «прискорення» та невдач економічних реформ. Характеризувати розгортання національного руху в Україні в умовах «перебудови» та причини поступової втрати КПУ провідних позицій і впливу в суспільстві. Розкривати напрямки діяльності української опозиції радянському режимові у період «перебудови». Визначати основні етапи формування багатопартійної системи. Порівнювати процеси та явища суспільного життя в Україні та інших регіонах СРСР, визначати спільне та особливе. Розкривати процес утвердження незалежності України, основний зміст (провідні ідеї) актів, що закріплювали державний суверенітет. Визначати причини розпаду СРСР та його наслідки для державотворення в Україні.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «нове мислення», «перебудова», «гласність», «прискорення», «політичний плюралізм», «багатопартійна система», «референдум», «державний суверенітет».</p>
34	Україна в умовах незалежності	<p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду розбудови незалежної держави, синхронізувати події в Україні з подіями в країнах Європи та світу.</p> <p>Встановлювати чинники, які зумовили швидке визнання незалежності України державами світу. Визначати характерні риси соціально-економічного, громадсько-політичного та культурного життя в незалежній Україні. Встановлювати основні етапи демократизації суспільного життя, розбудови державних структур влади, закладання основ національного законодавства, переходу до ринкових відносин. Визначати основний зміст та напрямки політики Президентів України, її урядів, перебіг процесу формування політичних партій. Встановлювати основні принципи та характеризувати напрямки зовнішньої політики України в умовах загальноєвропейських і світових процесів інтеграції та глобалізації. Визначати здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий гуманітарний та освітній простір.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «правова держава», «демократична держава», «позаблокова держава», «партія влади», «мажоритарна система», «пропорційно-мажоритарна система», «пропорційна система», «структурна перебудова економіки», «приватизація», «корупція», «тіньова економіка», «лібералізація цін», «гіперінфляція», «девальвація», «грошова емісія», «дефолт», «державний бюджет», «бюджетний дефіцит».</p>

2. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ ст.

№	Розділ програми	Опис вимог
Всесвітня історія першої половини ХХ ст. (1914–1939)		
1	Перша світова війна	<p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду Першої світової війни, синхронізувати події з подіями в Україні та країнах світу.</p> <p>Характеризувати витоки та природу міжнародних криз і конфліктів на початку ХХ ст., процес створення Троїстого блоку та Антанти. Визначати стратегічні плани противників, взаємні претензії, причини вступу у війну головних її учасників. Розкривати основні причини, передумови, привід, особливості перебігу подій на основних театрах військових дій Першої світової війни. Характеризувати соціально-економічне та суспільно-політичне становище у воюючих країнах упродовж 1914–1918 років. Узагальнювати соціально-економічні та політичні наслідки війни, визначати масштаби втрат і руйнувань.</p> <p>Віднаходити на карті держави, що входили до складу Антанти, Троїстого союзу, Четверного союзу, основні театри військових дій, лінії Західного та Східного фронтів упродовж 1914–1918 років, напрямки головних ударів військ Німеччини та її союзників у 1914–1918 роках, напрямки головних ударів військ Антанти у 1914–1918 роках, місця основних битв Першої світової війни.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «військово-політичний блок», «гонка озброєнь», «мілітаризм», «шовінізм», «агресія», «анексія», «інтервенція», «окупація», «окопна війна», «необмежена підводна війна», «перемир'я», «сепаратний мир».</p>
2	Облаштування повоєнного світу	<p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду облаштування повоєнного світу, синхронізувати події з подіями в Україні.</p> <p>Розкривати хід Паризької мирної конференції, наміри головних держав-переможниць на конференції. Характеризувати головні положення Версальського договору з Німеччиною та договорів з її союзниками; механізми створення, переваги та недоліки Ліги Націй. Встановлювати територіальні зміни, що склалися у світі після завершення Першої світової війни. Розкривати механізм розв'язання проблеми репарацій, значення реалізації планів Дауеса і Юнга для стабільності в Європі та світі. Визначати перебіг та основні рішення Вашингтонської, Генуезької, Гаазької, Лозанської та Локарнської конференцій, зміст та значення пакту Бріана–Келлога. Визначати та характеризувати суперечності Версальсько-Вашингтонської системи договорів.</p> <p>Віднаходити на карті територіальні зміни, що склалися у світі після завершення Першої світової війни, новоутворені незалежні держави Європи, міста проведення повоєнних конференцій, територію німецького Руру, окуповану Францією та Бельгією.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «демлітаризація», «контрибуції», «репарації», «мандатні території», «Версальсько-Вашингтонська система договорів».</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
3	Західні демократії	<p>Визначати хронологічні межі періоду економічної, соціальної стабілізації та економічної кризи і встановлювати хронологічну послідовність та синхронність подій з подіями періоду радянської модернізації в Україні.</p> <p><i>США.</i> Розкривати причини зростання впливу США у світі після Першої світової війни. Характеризувати політику «твердого індивідуалізму» президентів-республіканців та розкривати суть «нової ери «проспериті»». Визначати головні причини та наслідки «Великої депресії». Встановлювати основні засади, напрямки та заходи президента Ф. Рузвельта в реалізації «Нового курсу» в промисловості, сільському господарстві, фінансах та соціальній сфері. Визначати наслідки «Нового курсу» для країни.</p> <p><i>Велика Британія.</i> Характеризувати становище країни після Першої світової війни. Розкривати основний зміст внутрішньої політики лейбористських та консервативних урядів у 1920–1930-х роках. Визначати прояви світової кризи 1929–1933 років у Британії та основні заходи її подолання.</p> <p><i>Франція.</i> Визначати наслідки Першої світової війни для країни. Характеризувати соціально-економічний розвиток країни впродовж 1920–1930-х років та розкривати особливості прояву світової економічної кризи, подолання її наслідків. Встановлювати причини формування Народного фронту та причини падіння уряду Народного фронту. Розкривати основні напрямки внутрішньої та зовнішньої політики Франції за уряду Народного фронту.</p> <p>Характеризувати та порівнювати передумови, причини, прояви, хронологічні межі, шляхи подолання та наслідки світової економічної кризи для провідних індустріальних країн Європи та світу. Порівнювати та визначати спільне і відмінне у зовнішній політиці США, Великої Британії та Франції.</p> <p>Віднаходити на карті провідні індустріально розвинені країни Європи та світу.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «нова ера «проспериті»», «ку-клукс-клан», «Велика депресія», «Новий курс», «лейбористи», «консерватори», «тред-юніони», «домініон», «Народний фронт».</p>
4	Тоталітарні та диктаторські режими	<p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду встановлення тоталітарних та диктаторських режимів, синхронізувати події з подіями в Україні.</p> <p>Встановлювати передумови, причини виникнення, різновиди тоталітарних режимів. Визначати ознаки, характерні риси, сильні та слабкі сторони тоталітарних режимів.</p> <p><i>Росія – СРСР.</i> Встановлювати суть та процес утвердження комуністичної (більшовицької) диктатури (режиму) в Росії (СРСР). Визначати провідні ідеї комуністичної ідеології, соціально-економічний та суспільно-політичний розвиток держави в умовах комуністичної диктатури. Характеризувати головні напрями зовнішньої політики СРСР у міжвоєнний період.</p> <p><i>Італія.</i> Встановлювати наслідки Першої світової війни для країни. Розкривати перебіг подій та процес встановлення фашистської диктатури. Визначати провідні ідеї італійського фашизму та причини його приходу до влади. Характеризувати соціально-економічний та суспільно-політичний розвиток держави</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>в умовах формування «корпоративної системи» та фашизації країни. Розкрити головні цілі та напрями зовнішньої політики фашистської Італії у міжвоєнний період.</p> <p><i>Німеччина.</i> Характеризувати соціально-економічний та суспільно-політичний розвиток країни доби революції та Веймарської республіки. Визначати причини, перебіг та наслідки Листопадової революції 1918 року, політичний устрій Німеччини за Веймарською конституцією. Розкрити перебіг подій та процес встановлення нацистської диктатури. Визначати провідні ідеї нацизму, його природу та причини приходу до влади в демократичній країні. Порівнювати німецький нацизм з італійським фашизмом та сталінською диктатурою. Характеризувати основні засади зовнішньої політики.</p> <p><i>Іспанія.</i> Визначати ситуацію в країні після Першої світової війни. Встановлювати характерні риси диктатури П. де Рівери, причини революції 1931 року та причини утворення Народного фронту. Порівнювати процеси утворення Народних фронтів у Франції та Іспанії. Визначати причини, перебіг подій та наслідки громадянської війни 1936–1939 років. Розкрити основні заходи у внутрішній та зовнішній політиці Ф. Франко. Порівнювати франкіський диктаторський режим з німецьким нацизмом, італійським фашизмом та сталінською диктатурою.</p> <p>Віднаходити на карті країни Європи, в яких було встановлено тоталітарний та диктаторський режими, місця найважливіших подій у цих країнах.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «тоталітаризм», «диктатура», «культ особи», «громадянська війна», «червоний терор», «воєнний комунізм», «неп», «індустріалізація», «колективізація», «репресії», «Третій рейх», «фашизм», «корпоративна система», «півний путч», «нацизм», «антисемітизм», «арійська раса», «фюрер», «ніч довгих ножів», «кришталева ніч», «СС», «СА», «гестапо», «інтербригади», «франкізм».</p>
5	Країни Центральної та Східної Європи	<p>Визначати хронологічну послідовність подій у країнах Центральної та Східної Європи у міжвоєнний період, синхронізувати події з подіями в Україні та країнах Західної Європи і світу. Визначати основні рішення Паризької мирної конференції щодо країн Центральної та Східної Європи, процеси становлення державності в країнах регіону. Розкрити чинники, які вплинули на встановлення в ряді країн регіону авторитарних режимів.</p> <p><i>Польща.</i> Розкрити процес відновлення державної незалежності країни та суть «польського питання» на Паризькій мирній конференції. Встановлювати причини, перебіг та наслідки польсько-радянської війни 1920–1921 років. Характеризувати основний зміст режиму «санації» Пілсудського. Визначати спільні та відмінні риси між «санацією» та тоталітарними режимами 1930-х років.</p> <p><i>Чехословаччина.</i> Розкрити процес утворення держави та визначення її кордонів. Характеризувати державний устрій країни. Встановлювати основні напрямки внутрішньої та зовнішньої політики Т. Масарика та Е. Бенеша. Розкрити витоки, суть «Судетської проблеми» та її вплив на долю країни.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p><i>Угорщина.</i> Характеризувати причини, перебіг та наслідки революції 1918 р. в країні; добу Угорської радянської республіки.</p> <p>Розкривати процес встановлення в Угорщині авторитарного режиму М. Хорті та основи його внутрішньої і зовнішньої політики.</p> <p><i>Румунія.</i> Характеризувати соціально-економічне та суспільно-політичне становище країни після Першої світової війни. Розкривати процес формування території післявоєнної Румунії, встановлення в країні режиму Й. Антонеску. Визначати основи внутрішньої та зовнішньої політики Й. Антонеску.</p> <p><i>Болгарія.</i> Визначати наслідки Першої світової війни для країни. Встановлювати особливості політики уряду О. Стамболійського, причини, перебіг та наслідки державних переворотів 1923 та 1934 років.</p> <p><i>Югославія.</i> Розкривати процес утворення Королівства сербів, хорватів і словенців. Характеризувати соціально-економічний та суспільно-політичний розвиток країни.</p> <p>Розкривати причини, перебіг та наслідки державних переворотів 1929 та 1941 років. Розкривати чинники, які визначали спрямованість зовнішньої політики Югославії у 1930-х роках.</p> <p>Віднаходити на карті країни Центральної та Східної Європи, територіальні зміни у 1919–1923 роках, «лінію Керзона».</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «диво на Віслі», «авторитаризм», «лінія Керзона», «санация», «пацифікація», «нормалізація», «Судетська проблема», «уніфікація», «асиміляція», «династична криза», «Залізна гвардія», «державний переворот».</p>
6	Країни Азії, Африки та Латинської Америки	<p>Визначати хронологічну послідовність подій у країнах Азії, Африки та Латинської Америки у міжвоєнний період, синхронізувати події з подіями в Україні та країнах Європи і світу.</p> <p><i>Японія.</i> Визначати наслідки Першої світової війни та рішень Вашингтонської мирної конференції для країни. Розкривати характерні риси соціально-економічного, суспільно-політичного розвитку країни.</p> <p><i>Китай.</i> Встановлювати причини, перебіг, наслідки «Руху 4-го травня», революційних подій 1925–1927 років. Розкривати причини, перебіг та наслідки протистояння між Гомінданом і комуністами.</p> <p><i>Індія.</i> Встановлювати характерні риси та перебіг національно-визвольного руху в країні після Першої світової війни, визначати його основні течії та етапи. Розкривати причини, перебіг та наслідки кампанії громадянської непокорності.</p> <p><i>Країни Близького та Середнього Сходу.</i> Визначати характерні риси соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку Ірану в міжвоєнний період. Розкривати основний зміст та вплив на розвиток країни реформ Рези-шаха Пехлеві. Визначати територіальні та матеріальні втрати Туреччини внаслідок Першої світової війни.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Визначати основний зміст та наслідки реформ Мустафи Кемалю (Ататюрка). Розкривати причини виникнення та основний зміст «палестинської проблеми», особливості арабо-єврейських стосунків.</p> <p><i>Країни Африки.</i> Визначати характерні риси, форми суспільно-політичної та антиколоніальної боротьби у Північній Африці. Встановлювати соціально-економічне та політичне становище країн і територій. Визначати риси, притаманні національно-визвольному руху в Азії, які проявилися на Африканському континенті.</p> <p><i>Країни Латинської Америки.</i> Визначати вплив Першої світової війни на становище та розвиток країн континенту. Встановлювати особливості економічних і політичних процесів у регіоні, причини встановлення диктаторських режимів.</p> <p>Віднаходити на карті країни та території Азії, Африки та Латинської Америки, колоніальні володіння європейських країн.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «меморандум Танаки», «рисові бунти», «гоміндан», «Рух 4-го травня», «сатьяграха», «Декларація Ірвіна», «соляний марш», «діархія», «младотурки», «меджліс», «палестинська проблема», «сіонізм», «Декларація Бальфура», «кібуц», «апартеїд».</p>
7	Розвиток культури	<p>Визначати хронологічну послідовність подій у міжвоєнний період, синхронізувати їх з подіями в царині культури в Україні.</p> <p>Характеризувати процес удосконалення системи освіти. Встановлювати досягнення та відкриття в науці, їхній вплив на технічний прогрес, його риси та особливості. Характеризувати напрями розвитку світової літератури. Визначати спільне та відмінне у розвитку українського та європейського і світового мистецтва. Встановлювати відмінності в розвитку культури у демократичних і тоталітарних державах.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «екзистенціалізм», «реалізм», «література втраченого покоління», «модернізм», «авангардизм», «раціоналізм», «функціоналізм», «кубізм», «масова культура».</p>
8	Міжнародні відносини	<p>Визначати хронологічну послідовність подій міжнародних відносин у міжвоєнний період, синхронізувати їх з подіями в Україні.</p> <p>Характеризувати міжнародні суперечності, які виникли і набули розвитку в рамках Версальсько-Вашингтонської системи. Визначати причини розпаду Версальсько-Вашингтонської системи. Встановлювати зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу. Визначати успіхи Ліги Націй у збереженні миру та причини невдач у цій справі. Розкривати причини, перебіг та наслідки нападу Італії на Ефіопію, вторгнення Японії до Центрального Китаю. Характеризувати процес створення «вісі Берлін–Рим–Токіо». Розкривати основний зміст політики «умиротворення» агресорів. Характеризувати причини, перебіг та наслідки англо-франко-радянських переговорів 1939 року, радянсько-німецького пакту про ненапад та його вплив на подальший розвиток подій.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Віднаходити на карті територіальні зміни, які сталися в Європі та світі у 1930-х роках, напрями агресії Італії та Японії.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «ізоляціонізм», «нейтралітет», «ремлітаризація», «агресія», «аншлюс», «Антикомінтернівський пакт», «протекторат», «анексія», «вісь Берлін–Рим–Токіо», «політика умиротворення» «таємні протоколи», «пацифізм».</p>
Всесвітня історія 1939 – початку ХХІ ст.		
9	Друга світова війна	<p>Визначати хронологічну послідовність подій періоду Другої світової війни, синхронізувати події з подіями в Україні. Встановлювати причини, характер та періодизацію Другої світової війни. Визначати перебіг військових дій на головних театрах війни, дипломатичних відносин та процесу формування антигітлерівської коаліції. Розкривати основний зміст рішень та наслідки союзницьких конференцій. Характеризувати окупаційний режим у поневолених країнах і встановлювати його особливості. Характеризувати рух Опору та форми боротьби. Встановлювати політичні, економічні та соціальні наслідки Другої світової війни.</p> <p>Віднаходити на карті Німеччину та її союзників, держави у Європі, що входили в антигітлерівську коаліцію, держави, окуповані Німеччиною та її союзниками, лінії фронтів у Європі, місця визначних битв війни, міста проведення союзницьких конференцій, установчої конференції ООН, місця висадки союзників СРСР у Європі для відкриття «другого фронту», маріонеткових держав та адміністративних утворень нацистів у Європі, місцезнаходження найбільших «таборів смерті».</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «анексія», «зимова війна», «бліцкриг», «дивна війна», «антигітлерівська коаліція», «велика трійка», «новий порядок», «рух Опору», «окупація», «голокост», «докорінний злам у війні», «ленд-ліз», «другий фронт», «колабораціонізм», «камікадзе», «капітуляція», «ООН», «міжнародний трибунал», «військово-політичний блок».</p>
10	США та Канада	<p>Визначати хронологічну послідовність внутрішньополітичних подій США та Канади періоду другої половини ХХ – початку ХХІ століття, синхронізувати події з подіями в Україні та країнах Європи і світу.</p> <p>Розкривати політичний устрій США та Канади. Характеризувати основні напрямки внутрішньої та зовнішньої політики США та Канади. Розкривати та порівнювати внутрішню і зовнішню політику республіканців і демократів США.</p> <p>Характеризувати суперечності в соціально-політичному та культурному житті США та Канади, визначати причини їхнього виникнення та ефективні шляхи подолання. Визначати причини зростання політичної ролі США у світі у другій половині ХХ століття.</p> <p>Віднаходити на карті місця основних внутрішньополітичних подій у США та Канаді.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «реконверсія», «наддержава», «двополюсний світ», «доктрина Трумена», «план Маршалла», «маккартизм», «сегрегація», «расизм», «уотергейт», «неоконсерватизм», «рейганоміка», «монетаризм», «домініон», «проблема Квебека».</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
11	Країни Західної Європи	<p>Визначати хронологічну послідовність подій у країнах Західної Європи періоду другої половини ХХ – початку ХХІ століття, синхронізувати події з подіями в Україні та країнах світу.</p> <p>Визначати роль «плану Маршалла» у відбудові повоєнної Європи. Характеризувати інтеграційні процеси в Європі наприкінці ХХ – початку ХХІ століття.</p> <p><i>Велика Британія.</i> Визначати повоєнну ситуацію в країні та порівнювати її з іншими західноєвропейськими країнами. Характеризувати та порівнювати внутрішню та зовнішню політику консервативних і лейбористських урядів країни впродовж 1940–1990-х років. Розкривати процес трансформації Британської колоніальної імперії. Визначати особливості та перебіг українсько-британських відносин.</p> <p><i>Франція.</i> Визначати повоєнну ситуацію в країні та порівнювати її з іншими західноєвропейськими країнами. Розкривати соціально-економічний та політичний розвиток Четвертої республіки. Визначати процес становлення П'ятої республіки, характеризувати її соціально-економічний та політичний розвиток. Розкривати процес трансформації Французької колоніальної імперії, встановлюючи спільні та відмінні риси з процесом демонтажу Британської колоніальної імперії. Характеризувати взаємини Франції з Україною.</p> <p><i>Німеччина.</i> Визначати повоєнну ситуацію в країні та порівнювати її з іншими західноєвропейськими країнами. Встановлювати причини та наслідки розколу Німеччини. Характеризувати причини та наслідки німецького «економічного дива». Порівнювати соціально-економічний та політичний розвиток ФРН та НДР. Розкривати зміст « нової східної політики » В. Брандта. Визначати передумови та хід об'єднувачих процесів у Німеччині, їх здобутки і проблеми. Встановлювати особливості та перебіг українсько-німецьких відносин.</p> <p><i>Італія.</i> Визначати повоєнну ситуацію в країні та порівнювати її з іншими західноєвропейськими країнами. Характеризувати природу, причини й наслідки італійського «економічного дива» та порівнювати його з німецьким «економічним дивом». Розкривати особливості соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку республіки впродовж другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Характеризувати відносини Італії з Україною.</p> <p>Віднаходити на карті зони окупації Німеччини, кордони ФРН та НДР, об'єднаної Німеччини та інших країн Західної Європи, місця основних внутрішньополітичних подій у країнах Західної Європи.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «репатріація», «економічне диво», «євроінтеграція», «кооперація», «Європейське економічне співтовариство», «Європейський Союз», «соціальна ринкова економіка», «нова східна політика», «середній клас», «деколонізація», «лейборизм», «неолібералізм», «тетчеризм», «стагнація», «третій шлях», «мафія», «корупція», «тероризм», «червоні бригади», «чисті руки», «патерналізм».</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
12	СРСР. Відновлені та незалежні держави	<p>Визначати хронологічну послідовність подій у Радянському Союзі періоду другої половини ХХ – початку ХХІ століття, синхронізувати події з подіями світової історії.</p> <p>Характеризувати повоєнну ситуацію в країні та порівнювати її з іншими країнами Європи та світу. Розкривати масштаби збитків, процес повоєнної відбудови народного господарства та порівнювати його з аналогічним процесом у країнах Європи. Характеризувати суспільно-політичне життя країни у повоєнний період. Визначати передумови лібералізації політичного режиму в СРСР після смерті Й. Сталіна та наслідки цієї лібералізації для радянського суспільства. Розкривати здобутки й проблеми соціально-економічного розвитку та суспільно-політичного життя під час «відлиги», «застою», «перебудови». Характеризувати дисидентський рух в СРСР, встановлювати його програмні цілі, етапи розгортання та наслідки його діяльності. Встановлювати основні прояви системної кризи радянського режиму в СРСР, причини розпаду СРСР. Розкривати причини та процес утворення СНД, політичний устрій пострадянських республік, особливості їхнього соціально-економічного та суспільного розвитку.</p> <p>Віднаходити на карті кордони СРСР, пострадянських республік (новоутворених держав), місця основних внутрішньополітичних подій та військових і етнічних збройних конфліктів на території колишнього СРСР.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «космополітизм», «ждановщина», «лисенківщина», «десталінізація», «відлига», «застій», «перебудова», «гласність», «нове мислення», «розрядка», «системна криза», «ДКНС», «путч».</p>
13	Країни Центральної та Східної Європи	<p>Визначати хронологічну послідовність подій у країнах Центральної та Східної Європи періоду другої половини ХХ – початку ХХІ століття, синхронізувати події з подіями в Україні та Західній Європі, світі.</p> <p>Характеризувати повоєнну ситуацію в країнах Центральної та Східної Європи, порівнювати її з іншими країнами Європи та світу. Розкривати передумови, перебіг і особливості процесу встановлення радянського панування в східноєвропейських країнах. Характеризувати політичний устрій країн. Встановлювати характерні риси кризи тоталітарних режимів у східноєвропейських країнах та її вплив на подальшу долю країн. Визначати передумови, причини, характер, особливості та наслідки антитоталітарних «оксамитових революцій» у країнах Східної та Центральної Європи.</p> <p><i>Польща.</i> Визначати повоєнну ситуацію в країні та порівнювати її з іншими країнами Європи та світу. Характеризувати соціально-економічний та суспільно-політичний розвиток країни. Розкривати роль та місце «Солідарності» в житті польського суспільства, процес проведення та наслідки «круглого столу» 1989 року. Визначати перебіг соціально-економічних та політичних перетворень у країні. Визначати стан українсько-польських відносин.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
13	Країни Центральної та Східної Європи	<p><i>Чехословаччина, Чеська та Словацька республіки.</i> Визначати особливості повоєнної ситуації в країні та порівнювати її з іншими країнами Європи та світу. Характеризувати перебіг подій 1968 року та їх наслідки. Розкривати особливості «оксамитової» революції 1989 року, встановлення демократичного ладу та проведення економічних реформ. Визначати передумови, перебіг та наслідки розпаду федерації. Характеризувати особливості соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку Чеської та Словацької республік, основи їх зовнішньої політики та відносин з Україною.</p> <p><i>Угорщина.</i> Визначати особливості повоєнної ситуації в країні та порівнювати її з іншими країнами Європи та світу. Розкривати особливості та перебіг процесу встановлення комуністичного режиму в країні. Встановлювати передумови, природу, перебіг та наслідки революції 1956 року. Характеризувати засади режиму Я. Кадара, його спроби економічних реформ та лібералізації суспільно-політичного життя країни. Визначати перебіг та наслідки революційних перетворень 1988–1989 років. Характеризувати сучасне становище країни, її зовнішньополітичний курс.</p> <p><i>Румунія.</i> Визначати особливості повоєнної ситуації в країні та порівнювати її з іншими країнами Європи та світу. Розкривати процес ліквідації монархії та встановлення комуністичного режиму. Встановлювати природу, політику та наслідки для суспільства диктатури Н. Чаушеску. Характеризувати перебіг, особливості та наслідки революції 1989 року, особливості соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку країни після повалення диктатури. Визначати зовнішню політику країни та особливості українсько-румунських відносин.</p> <p><i>Болгарія.</i> Визначати особливості повоєнної ситуації в країні та порівнювати її з іншими країнами Європи та світу. Розкривати процес ліквідації монархії, встановлення диктатури Т. Житкова. Характеризувати внутрішню та зовнішню політику комуністичного режиму. Визначати причини, перебіг та наслідки революції 1989 року, сучасне становище країни, її зовнішню політику.</p> <p><i>Югославія.</i> Визначати особливості повоєнної ситуації в країні та порівнювати її з іншими країнами Європи та світу. Розкривати процес ліквідації монархії та утворення федеративної держави. Встановлювати причини, перебіг та наслідки конфлікту з СРСР. Характеризувати курс на розвиток самоврядування, процес лібералізації режиму у 1960-х роках. Визначати причини загострення міжнаціональних відносин та політичної ситуації в країні. Характеризувати процес розпаду СФРЮ, утворення нових держав, перебіг та наслідки громадянської війни. Розкривати роль міжнародних організацій у врегулюванні конфлікту на Балканах.</p> <p>Віднаходити на карті кордони Центрально- та Східноєвропейських держав після Другої світової війни, кордони держав, що постали після розпаду соціалістичної системи, місця основних внутрішньополітичних подій та подій, пов'язаних з громадянською війною на Балканах.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «народна демократія», «соціалістична співдружність», «соціалістична інтеграція», «Рада економічної взаємодопомоги», «Організація Варшавського договору», «інтервенція», «Празька весна», «соціалізм з людським обличчям», «оксамитова революція», «шокова терапія», «етнічні чистки».</p>
14	Країни Азії, Африки та Латинської Америки	<p>Визначати хронологічну послідовність подій у країнах Азії, Африки та Латинської Америки періоду другої половини ХХ – початку ХХІ століття, синхронізувати події з подіями в Україні та Європі.</p> <p>Характеризувати національно-визвольний рух, процес розпаду колоніальної системи, етапи деколонізації.</p> <p>Характеризувати внутрішню та зовнішню політику Японії, розкривати суть, причини та особливості японського «економічного дива».</p> <p>Розкривати перебіг громадянської війни в Китаї та її наслідки. Визначати основний зміст соціально-економічних експериментів часів Мао Цзедун. Встановлювати причини, зміст та наслідки реформ Ден Сяопіна. Характеризувати основні напрямки зовнішньої політики країни.</p> <p>Визначати перебіг боротьби народів Індії за незалежність та наслідки її перемоги. Розкривати основний зміст внутрішньополітичного та зовнішньополітичного курсу Дж. Неру, І. Ганді та їх наступників. Визначати зміст проблеми сепаратизму в країні та індійсько-пакистанського протистояння.</p> <p>Характеризувати соціально-економічний та політичний розвиток країн Південно-Східної Азії. Розкривати вплив американов'єтнамської війни на ситуацію в регіоні. Визначати суть «камбоджійської проблеми» та шляхи її вирішення.</p> <p>Розкривати особливості повоєнного розвитку країн Середнього Сходу. Встановлювати причини, перебіг та наслідки для регіону та світу ісламської революції в Ірані. Характеризувати режим С. Хусейна, причини та наслідки його падіння.</p> <p>Визначати особливості розвитку Афганістану, перебіг громадянської війни. Характеризувати розвиток Пакистану та вплив країни на ситуацію в регіоні.</p> <p>Розкривати процес утворення Держави Ізраїль. Встановлювати причини виникнення, поглиблення та шляхи вирішення «близькосхідної проблеми».</p> <p>Характеризувати особливості економічного та політичного розвитку Туреччини, Алжиру, Лівії, Тунісу та Марокко.</p> <p>Розкривати процес деколонізації країн Тропічної та Південної Африки. Встановлювати характерні риси економічного та політичного розвитку Південно-Африканської Республіки.</p> <p>Встановлювати особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки. Визначати причини, перебіг і наслідки для регіону та світу кубинської революції 1959 року. Розкривати процес ліквідації військово-диктаторських режимів та відновлення конституційного ладу в країнах регіону.</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
		<p>Віднаходити на карті держави, що утворилися після розпаду колоніальної системи, місця основних внутрішньополітичних подій та подій, пов'язаних з національно-визвольною боротьбою поневолених народів.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «деколонізація», «третій світ», «Рух неприєднання», «культурна революція», «великий стрибок», «хунвейбіни», «цзяофани», «сепаратизм», «червоні кхмери», «біла революція», «шаріат», «фундаменталізм», «джихад», «моджахеди», «таліби», «інтифада», «ісламський соціалізм», «зелена революція», «Джамахірія», «апартеїд», «хунта».</p>
15	Міжнародні відносини в другій половині XX – на початку XXI століття	<p>Визначати хронологічну послідовність подій міжнародних відносин та політики періоду другої половини XX – початку XXI століття, синхронізувати події з подіями в Україні.</p> <p>Визначати передумови, причини, основні етапи та прояви холодної війни. Розкривати політику СРСР у Східній Європі та форми протидії їй з боку США. Визначати мету, особливості створення військово-політичних блоків. Характеризувати причини, перебіг та наслідки війни в Кореї (1950–1953), Карибської кризи 1962 року. Встановлювати перебіг та проблеми процесу роззброєння у другій половині 1950-х – 1960-х роках. Розкривати процес становлення Руху неприєднання та його значення для стабільності у світі. Визначати передумови розрядки міжнародної напруженості у 1970-х – першій половині 1980-х років та перебіг американо-радянських відносин у 1972–1979 роках. Визначати місце в системі міжнародних відносин Наради з питань безпеки та співробітництва в Європі, розкривати основний зміст Заключного акта та його вплив на ситуацію в Європі та світі. Встановлювати причини та наслідки введення радянських військ в Афганістан. Характеризувати процес переходу від конфронтації до співробітництва держав світу у другій половині 1980-х років. Розкривати особливості інтеграційних процесів у Європі, процесу глобалізації. Визначати роль політичних, військово-політичних та економічних міжнародних організацій у справі підтримки миру та стабільності у світі.</p> <p>Віднаходити на карті поділ світу на два ворогуючі табори та військово-політичні блоки (НАТО та ОВД), основні регіони міжнародної напруженості. Порівнювати політичну карту світу початку 1950-х та початку 2000-х років і встановлювати основні зміни, які відбулися протягом цього часу.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «Фултонська промова», «залізна завіса», «холодна війна», «доктрина Трумена», «біполярний світ», «військово-політичний блок», НАТО, ОВД, «гонка озброєнь», «паритет», «розрядка», «мораторій», «конфронтація», «ескалація», «доктрина Брежнєва», «стратегічна оборонна ініціатива», «зоряні війни», «нове політичне мислення», «багатополярний світ», «геополітика», «глобалізація», «міжнародний тероризм».</p>

№	Розділ програми	Опис вимог
16	Культура країн зарубіжного світу в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття	<p>Визначати хронологічну послідовність подій культурного розвитку періоду другої половини ХХ – початку ХХІ століття, синхронізувати події з подіями в Україні.</p> <p>Характеризувати основні напрямки науково-технічної революції та визначати її вплив на життя людини та суспільства. Визначати основні тенденції й напрямки в розвитку літератури та провідну тематику творів. Характеризувати основні тенденції й течії розвитку філософії, образотворчого мистецтва, архітектури, музики, театру, кіно та спорту. Встановлювати глобальні проблеми людства та можливі шляхи їх розв’язання.</p> <p>Розуміти, пояснювати і застосовувати поняття та терміни «науково-технічна революція», «постіндустріальне суспільство», «інформаційне суспільство», «масова культура».</p>

Структура тесту та форми тестових завдань зовнішнього оцінювання з історії

Зовнішнє оцінювання з історії відбувається в письмовій формі.

Тестування триває **90 хвилин**. Кожна особа, яка проходить тестування, отримує індивідуальний екзаменаційний комплект, що складається з тестового зошита та бланка відповідей до нього.

Тестовий зошит містить такі тематичні блоки:

1. «Історія України від найдавніших часів до початку ХХ ст.» охоплює 25% завдань зовнішнього оцінювання. За змістом їх розподіляють так:
 - 30% завдань – період від найдавніших часів до 1569 р.;
 - 35% – період з 1569 р. до кінця ХVІІІ ст.;
 - 35% – період з кінця ХVІІІ ст. до 1914 р.
2. «Історія України ХХ – початку ХХІ ст.» охоплює 50% завдань зовнішнього оцінювання. За змістом завдання розподілено так:
 - 50% завдань – період 1914–1939 років;
 - 50% – від 1939 року до початку ХХІ ст.
3. «Всесвітня історія ХХ – початку ХХІ ст.» охоплює 25% завдань зовнішнього оцінювання. За змістом їх розподіляють так:
 - 50% завдань – період 1914–1939 років;
 - 50% – з 1939 року до початку ХХІ ст.

До екзаменаційного тестового комплекту вміщено тестові завдання різної форми: завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання з вибором декількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності (логічні пари), завдання на встановлення правильної хронологічної або логічної послідовності, завдання відкритої форми з короткою відповіддю.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді

Завдання цієї форми складається зі вступного запитання та чотирьох варіантів відповідей, серед яких потрібно вибрати один правильний. За виконання цих завдань можна отримати **від 0 до 1 бала**.

Наприклад:

1. Позначте дату створення Центральної Ради:

- А 24 лютого 1917 р.;
- Б 4 березня 1917 р.;
- В 10 квітня 1917 р.;
- Г 17 травня 1917 р.

Зразок заповнення бланка відповідей:

	А	Б	В	Г
1	☐	☒	☐	☐

2. Позначте правителя Київської Русі, який регламентував стягнення данини з населення та встановив пункти для її збирання – погости та посади:

- А княгиня Ольга;
- Б князь Святослав;
- В князь Володимир Святославович;
- Г князь Ярослав Володимирович.

Зразок заповнення бланка відповідей:

	А	Б	В	Г
2	☒	☐	☐	☐

3. Позначте подію церковного життя України, пов'язану з ім'ям Іпатія Потія:

- А надання Києво-Печерському монастирю права ставропігії;
- Б заснування Київського Богоявленського братства;
- В відновлення Київської православної митрополії;
- Г заснування Української греко-католицької церкви.

Зразок заповнення бланка відповідей:

	А	Б	В	Г
3	☐	☐	☐	☒

4. Позначте термін, який відповідає такому визначенню:
«Політика керівництва СРСР протягом 1930-х років щодо селянства, мета якої – ліквідувати індивідуальне селянське господарство та встановити цілковитий контроль держави за сільськогосподарським виробництвом і використати його ресурси для модернізації промисловості».

- А кооперація;
Б колективізація;
В конфіскація;
Г реквізиція.

Зразок заповнення
бланка відповідей:

	А	Б	В	Г
4		×		

5. Позначте подію, внаслідок якої в Іспанії було встановлено диктатуру генерала Ф. Франко:

- А революція 1931 року;
Б повалення диктатури генерала П. де Рівери;
В громадянська війна 1936–1939 років;
Г повалення влади короля Альфонса XIII.

Зразок заповнення
бланка відповідей:

	А	Б	В	Г
5			×	

6. Позначте подію, яка збіглася в часі з Галицькою битвою:

- А битва на Марні;
Б Дарданелльська операція;
В Ютландська битва;
Г Верденська битва.

Зразок заповнення
бланка відповідей:

	А	Б	В	Г
6	×			

Завдання з вибором кількох правильних відповідей

Завдання цієї форми складається зі вступного запитання та переліку варіантів відповідей, серед яких потрібно вибрати всі правильні. За виконання цих завдань можна отримати **1 бал** за кожну правильну відповідь у завданні.

Наприклад:

7. Укажіть заходи керівництва УСРР у сільському господарстві впродовж 1921–1928 років (3 правильні відповіді):

- 1 зведення всіх податків із селянського двору до єдиного податку в грошовій формі;
- 2 створення агроміст з розгалуженою переробною інфраструктурою;
- 3 розвиток мережі сільськогосподарських кооперативів та споживчих товариств;
- 4 упровадження продрозверстки на всю сільськогосподарську продукцію;
- 5 звільнення від сплати податків господарств незаможних селян;
- 6 створення МТС для виробничо-технічного обслуговування селянських господарств;
- 7 об'єднання одноосібних селянських господарств у колгоспи та радгоспи.

Зразок заповнення
бланка відповідей:

	1	2	3	4	5	6	7
7	×		×		×		

8. Укажіть характерні риси соціально-економічного розвитку УРСР упродовж 1956–1964 років (4 правильні відповіді):

- 1 зростання закупівельних цін на сільськогосподарську продукцію;
- 2 розквіт колгоспно-радгоспної системи, упровадження нових агротехнологій;
- 3 упровадження територіального принципу управління народним господарством;
- 4 розвиток індивідуального підприємництва у сфері послуг населенню;
- 5 розвиток наукомісткого виробництва, упровадження досягнень НТР;

- 6 реалізація програми освоєння цілинних і перелогових земель;
7 скорочення робочого дня та впровадження п'ятиденного робочого тижня.

*Зразок заповнення
бланка відповідей:*

	1	2	3	4	5	6	7
8	×		×			×	×

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари)

Завдання цієї форми складається зі спільного вступного запитання та чотирьох завдань, позначених буквами, до кожного з яких потрібно дібрати один варіант відповіді, позначений цифрою, і записати його в таблицю. За виконання цих завдань можна отримати **0, 1, 2, 3, 4 бали** (жодної правильної відповіді – 0 балів, одна правильна відповідь – 1 бал, дві правильні відповіді – 2 бали, три – 3 бали, чотири – 4 бали).

Наприклад:

9. Установіть відповідність між подіями та діячами:

А об'єднання Волинського та Галицького князівств у єдину державу;	1 Ярослав Мудрий;
Б заснування Київської митрополії;	2 Святослав Ігорович;
В розгром Хозарського каганату;	3 Роман Мстиславович;
Г організація Любецького з'їзду князів.	4 Володимир Великий;
	5 Володимир Мономах.

А	
Б	
В	
Г	

*Зразок заповнення
бланка відповідей:*

9	А	3
	Б	1
	В	2
	Г	5

10. Установіть відповідність між назвами повоєнних міжнародних конференцій і домовленостями, що стали результатом їхньої роботи:

А Паризька;	1 підписання сепаратного мирного договору між радянською Росією та Німеччиною у Рапалло;
Б Вашингтонська;	2 підписання мирного договору з Туреччиною та врегулювання проблеми проток Босфору й Дарданелл;
В Генуезька;	3 підписання Рейнського гарантійного пакту;
Г Лозаннська.	4 підписання договорів про розмежування сфер впливу на Тихому океані та на Далекому Сході;
	5 підписання мирного договору з Німеччиною та ухвалення рішень щодо її союзників.

А	
Б	
В	
Г	

*Зразок заповнення
бланка відповідей:*

10	А	5
	Б	4
	В	1
	Г	2

Завдання на встановлення правильної хронологічної або логічної послідовності

Завдання цієї форми складається зі вступного запитання та чотирьох подій, позначених буквами. У завданні потрібно розташувати події у правильній послідовності, де перша подія відповідає цифрі 1, друга – 2 тощо, та записати цю послідовність у таблицю. За виконання цих завдань можна отримати **0, 1, 2, 3 бали** (жодної правильної відповіді – 0 балів, одна правильна відповідь – 1 бал, дві правильні відповіді – 2 бали, три-чотири правильні відповіді – 3 бали).

Наприклад:

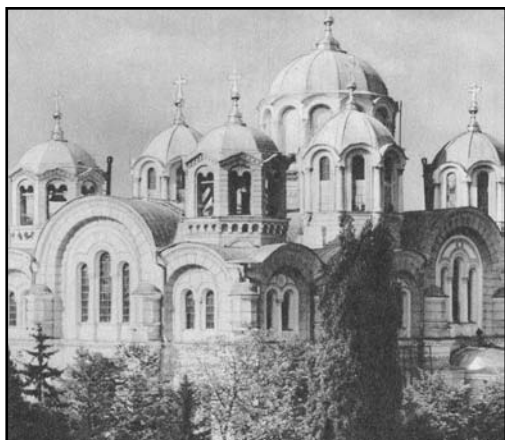
11. Установіть послідовність спорудження зображених на фото пам'яток архітектури:

Львів. Собор Св. Юра

Катеринослав. Прибутковий будинок

Київ. Володимирський собор

Львів. Каплиця Боїмів

- А** Львів. Собор Св. Юра (архітектор Б. Меретин);
- Б** Катеринослав. Прибутковий будинок (архітектор П. Фетисов);
- В** Київ. Володимирський собор (архітектори І. Штром, А. Беретті);
- Г** Львів. Каплиця Боїмів (архітектор А. Бемер).

1	
2	
3	
4	

Зразок заповнення
бланка відповідей:

11

1	Г
2	А
3	В
4	Б

12. Розташуйте події в хронологічній послідовності:

- А урочисте проголошення «Акта злуки» УНР та ЗУНР;
- Б проголошення незалежності УНР;
- В «Другий Зимовий похід» армій УНР;
- Г прийняття Конституції УРСР.

1	
2	
3	
4	

Зразок заповнення
бланка відповідей:

12

1	Б
2	А
3	В
4	Г

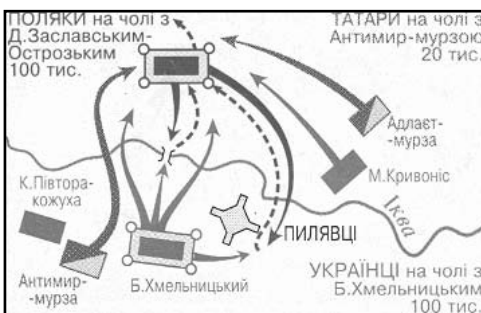
13. Проаналізуйте картосхеми та розташуйте зображені події в хронологічній послідовності:

А

Б

В

Г

1	
2	
3	
4	

Зразок заповнення
бланка відповідей:

13

1	Г
2	В
3	Б
4	А

Завдання відкритої форми з короткою відповіддю

Завдання передбачає запис прізвища діяча, назви події або явища, поняття, року, у якому відбулася подія тощо, на основі опрацювання наведеного уривка історичного твору. За виконання цих завдань можна отримати **від 0 до 1 бала**.

Наприклад:

14. Прочитайте уривок і напишіть назву міста, де відбулася описана подія:

«У напружені дні роботи конференції дві країни – Німеччина й Росія на таємній нічній нараді 16 квітня 1922 року уклали сепаратний договір. Свої підписи під угодою поставили комісар закордонних справ Росії Г. Чичерін та його німецький колега В. Ратенау».

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Зразок заповнення бланка відповідей:

14

Р	А	П	А	Л	Л	О								
---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--

15. Розгляньте фото споруд і напишіть стиль, у якому вони збудовані:

Київ. Андріївська церква

Почаїв. Успенський собор

Львів. Собор Св. Юра

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Зразок заповнення бланка відповідей:

15

Б	А	Р	О	К	О									
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

16. Прочитайте визначення та вкажіть термін, який йому відповідає:

«Перебудова політичних та соціально-економічних відносин на західноукраїнських землях після їх включення до складу СРСР на підставі радянсько-німецьких договорів 1939 р. на більшовицьких засадах, що передбачала встановлення диктатури однієї партії, націоналізацію промисловості, колективізацію сільського господарства, нав'язування населенню «єдиної правильної ідеології».

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Зразок заповнення бланка відповідей:

16

Р	А	Д	Я	Н	І	З	А	Ц	І	Я				
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--

17. Прочитайте уривок і напишіть рік описаної події:

«Після звільнення Кримського півострова Державний Комітет Оборони СРСР прийняв постанову про вивезення майже 200 тис. кримських татар за нібито колаборацію з німецьким режимом на спецпоселення до Казахстану та Середньої Азії».

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Зразок заповнення бланка відповідей:

17	1	9	4	4										
----	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Міністерство освіти і науки України
Український центр оцінювання якості освіти

Зошит
1

ІСТОРІЯ

ЗОВНІШНЄ ОЦІНЮВАННЯ
Історія України від найдавніших часів
до початку XXI ст.
Всесвітня історія XX – початку XXI ст.

Час виконання – 90 хвилин

Екзаменаційний тест складається з 60 завдань. Правила їх виконання вміщено на початку кожної форми завдань.

Інструкція щодо роботи в тестовому зошиті

1. Відповідайте тільки після того, як Ви уважно прочитали та зрозуміли завдання й правила його виконання.
2. Використовуйте тестовий зошит як чернетку.
3. Намагайтеся відповісти на всі тестові завдання.

Інструкція щодо заповнення бланка відповідей

1. Пам'ятайте: правильне заповнення бланка відповідей є частиною Вашої екзаменаційної роботи.
2. До бланка відповідей записуйте лише правильні, на Вашу думку, відповіді.
3. Відповіді до бланка відповідей уписуйте чітко, відповідно до інструкції щодо виконання кожної форми завдань.
4. Неправильно записані, закреслені, підчищені та виправлені відповіді у бланку – це ПОМИЛКА!
5. Якщо Ви записали відповідь неправильно, можете її виправити у відповідному розділі бланка.
6. Ваш результат залежатиме від загальної кількості правильних відповідей, записаних до бланка.
7. Перш ніж виконувати завдання, позначте номер Вашого зошита у відповідному місці бланка відповідей.

Ознайомившись з інструкцією, перевірте якість друку зошита й кількість сторінок.

Зичимо Вам успіху!

Завдання 1–40 мають по чотири варіанти відповідей. У кожному завданні – лише ОДНА ПРАВИЛЬНА відповідь. Оберіть правильну відповідь та позначте її у бланку відповідей згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок – комп'ютерна програма реєструватиме їх як ПОМИЛКИ!

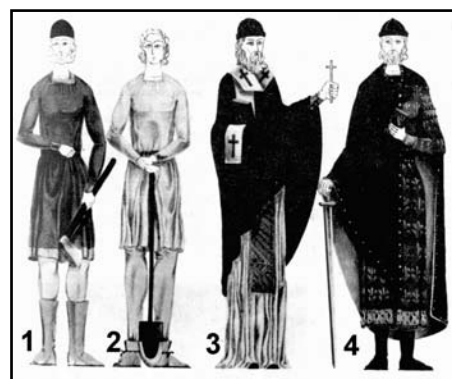
**Будь ласка, будьте особливо уважні, заповнюючи бланк.
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей**

Історія України від найдавніших часів до початку ХХ ст.

1. Позначте заняття людей, які були основою ведення привласнювального господарства:
 - А землеробство, скотарство, мисливство;
 - Б мисливство, рибальство, збиральництво;
 - В збиральництво, торгівля, ремесло;
 - Г ремесло, землеробство, скотарство.

2. Позначте подію, внаслідок якої князь Володимир Мономах зійшов на «київський стіл»:
 - А вигнання з Києва князя Ізяслава Ярославича;
 - Б пограбування Києва та київських земель половцями;
 - В руйнування і пограбування Києва військом Андрія Боголюбського;
 - Г повстання ремісників, торговців та міської бідноти Києва.

3. На рисунку зображені представники соціальних верств давньоруського суспільства. Укажіть верству, яка з'являється та формується в соціальній структурі держави наприкінці Х ст.:

- А 1;
 - Б 2;
 - В 3;
 - Г 4.
4. Позначте визначення, яке розкриває зміст поняття «середньовічні цехи»:
 - А підприємства з поділом ремісничої праці та використанням найманої робочої сили;
 - Б багатогалузеві підприємства з виробництва споживчих товарів;
 - В приміщення, у яких ремісники однієї спеціальності виготовляли певний товар;
 - Г корпоративні організації ремісників однієї чи кількох споріднених спеціальностей.

 5. Укажіть братство, в друкарні якого І. Федоров видрукував свій славнозвісний «Буквар»:
 - А Віленське;
 - Б Львівське;
 - В Луцьке;
 - Г Київське.

6. Проаналізуйте картосхему та позначте рік події, яка зображена на ній:

- А 1648 р.;
- Б 1649 р.;
- В 1651 р.;
- Г 1652 р.

7. Позначте угоду, якою було оформлено поділ Гетьманщини на Лівобережну (під контролем Росії) та Правобережну (під контролем Речі Посполитої):
- А Бучацький мир;
 - Б Віленське перемир'я;
 - В Бахчисарайський договір;
 - Г Андрусівське перемир'я.
8. Позначте прізвище діяча, якого було обрано 1750 року гетьманом згідно з царським указом «О бытии в Малороссии гетману по прежним правам и обыкновениям»:
- А П. Калнишевський;
 - Б К. Розумовський;
 - В Д. Апостол;
 - Г І. Скоропадський.
9. Укажіть місто, в якому відбувалася описана подія:
«Під впливом революційних подій в імперії 2 травня 1848 року створюється перша українська політична організація – Головна руська рада – для захисту прав українського населення».
- А Станіслав;
 - Б Тернопіль;
 - В Стрий;
 - Г Львів.
10. Позначте рік проведення реформи, основним змістом якої було впровадження відкритого судочинства за участю сторін, покладання прийняття ухвали на присяжних засідателів, надання обвинуваченим права захисту через адвокатів:
- А 1861 р.;
 - Б 1864 р.;
 - В 1905 р.;
 - Г 1911 р.

Історія України ХХ – початку ХХІ ст.

11. Позначте організацію, яка ініціювала створення у серпні 1914 року легіону Українських січових стрільців:
- А Товариство українських поступовців;
 - Б Союз визволення України;
 - В Головна українська рада;
 - Г Карпато-руський визвольний комітет.
12. Позначте період окупації Галичини Росією під час Першої світової війни:
- А вересень 1914 – червень 1915 р.;
 - Б листопад 1914 – грудень 1915 р.;
 - В грудень 1915 – травень 1916 р.;
 - Г березень 1915 – серпень 1916 р.

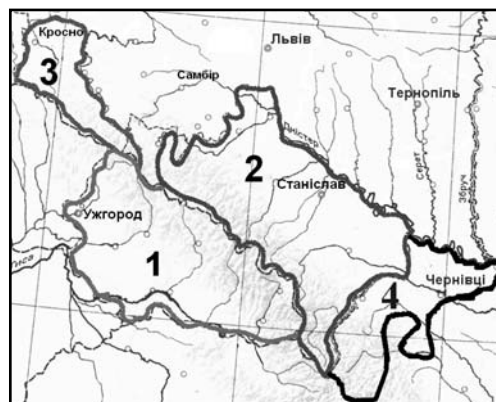
13. Позначте подію, яка відбулася 4 березня 1917 року:
- А початок формування Вільного козацтва;
 - Б утворення Української Центральної Ради;
 - В проголошення Української Народної Республіки;
 - Г проголошення автономії України.
14. Позначте прізвище діяча, який очолив новостворений Генеральний секретаріат Центральної Ради:
- А М. Грушевський;
 - Б С. Петлюра;
 - В Д. Дорошенко;
 - Г В. Винниченко.
15. Позначте документ, у якому Українська Центральна Рада оголосила програму перебудови українського суспільства на демократичних засадах:
- А Перший універсал;
 - Б Другий універсал;
 - В Третій універсал;
 - Г Четвертий універсал.
16. Позначте назву державного утворення, яке у квітні 1918 року проголосив П. Скоропадський:
- А Українська Республіка;
 - Б Держава Україна;
 - В гетьманат Україна;
 - Г Українська Держава.
17. Позначте дату оприлюднення Директорією Акта Злуки ЗУНР і УНР у єдину державу:
- А 10 листопада 1918 р.;
 - Б 22 січня 1919 р.;
 - В 2 лютого 1919 р.;
 - Г 21 березня 1919 р.
18. Позначте заходи, яких ужив у сфері фінансів і промисловості більшовицький уряд України 1918 року:
- А провів денационалізацію державних підприємств, передавши їх в управління робітникам;
 - Б звернувся за допомогою до уряду РСФРР для ліквідації кризи у фінансах і промисловості;
 - В залучив західний капітал на умовах концесій для реконструкції промисловості та поживавлення товарно-грошових відносин;
 - Г установив державний контроль та передав у власність РСФРР фінанси й деякі промислові об'єкти.

19. Позначте твердження, яке визначає зміст політики «українізації», що з 1923 року стала офіційним партійно-державним курсом у радянській Україні:
- А повне витіснення російської мови з державних та культурних установ республіки;
 - Б проголошення української мови державною;
 - В залучення до органів влади представників корінної нації, розширення мережі навчальних закладів з українською мовою викладання, державна підтримка української культури;
 - Г надання переваг українцям при влаштуванні на роботу, здобутті освіти, усунення представників інших національностей з державних посад.
20. Позначте мету діяльності комісії В. Молотова в Україні впродовж жовтня 1932 – січня 1933 року:
- А проведення кадрових змін у партійному керівництві республіки;
 - Б контроль за повним виконанням хлібозаготівельного плану;
 - В участь у розслідуванні справи «Української військової організації»;
 - Г контроль за створенням політвідділів МТС.
21. Позначте поняття, яке використовують для означення політики польського уряду щодо українського населення впродовж 1920–1930-х років, яка була спрямована на знищення національних особливостей українського народу через примусове нав'язування йому мови, культури та релігії панівної нації:
- А пацифікація;
 - Б депортація;
 - В асиміляція;
 - Г інкорпорація.

22. Завдання на карті.

Серед пронумерованих на карті земель позначте землі, місцеве українське населення яких офіційна влада вважала «громадянами румунського походження, що забули рідну мову»:

- А 1;
- Б 2;
- В 3;
- Г 4.

23. Позначте визначення, яке відповідає поняттю «рейкова війна»:
- А операція радянських партизанів із руйнування залізниць, мостів, ешелонів, здійснена напередодні та під час Курської битви;
 - Б операція передових радянських військових частин на Лівобережній Україні влітку 1943 року з широкомасштабним використанням бронепоездів;
 - В операція підпілля ОУН та загонів УПА зі знищення великих залізничних вузлів і станцій Галичини та Правобережної України впродовж липня-серпня 1942 року;
 - Г військово-диверсійні операції Червоної армії проти залізничних частин вермахту.

24. Позначте категорію осіб, яка зобов'язана була носити зображений нагрудний знак:

- А особи, які виявили бажання співпрацювати з німецькою окупаційною воєнною та цивільною адміністрацією;
- Б особи, добровільно або примусово вивезені на господарські роботи до Німеччини;
- В особи єврейського походження, ув'язнені в гетто з метою фізичного знищення;
- Г усі особи віком від 14 до 65 років, які залишилися на німецьких окупованих територіях України.

25. Позначте період тоталітарного тиску на українську культуру, який увійшов в історію як «ждановщина»:

- А кінець 1930-х – початок 1940-х років;
- Б початок 1940-х – середина 1950-х років;
- В середина 1940-х – початок 1950-х років;
- Г друга половина 1950-х років.

26. Позначте, які наслідки для господарства України мало впровадження 1957 року територіального принципу управління народним господарством СРСР:

- А поглиблення регіональної спеціалізації промислового та сільськогосподарського виробництва;
- Б зростання економічної самостійності республіки в питаннях управління народним господарством;
- В подальша централізація та бюрократизація управління народним господарством;
- Г структурна перебудова та модернізація економіки на засадах науково-технічного прогресу.

27. Позначте прізвище ініціатора створення Української робітничо-селянської спілки (УРСС):

- А М. Руденко;
- Б І. Дзюба;
- В В. Стус;
- Г Л. Лук'яненко.

28. Позначте «самвидавський» часопис, заснований В. Чорноволом, який виходив упродовж 1970–1972 років:

- А «Українська правда»;
- Б «Хроніка українських подій»;
- В «Сучасність і свобода в Україні»;
- Г «Український вісник».

29. Позначте подію, яка відбулася у 1989 році:

- А перетворення Української групи сприяння виконанню гельсинських угод на Українську гельсинську спілку;
- Б установча конференція Товариства української мови ім. Тараса Шевченка;
- В голодування студентів у Києві;
- Г утворення живого ланцюга «Українська хвиля» між Львовом і Києвом з нагоди річниці злуки УНР і ЗУНР.

30. Позначте правовий документ, яким керувалася Верховна Рада України, приймаючи Конституцію 1996 року, і який зазначено в її Преамбулі:
- А Конституційний договір між Президентом і Верховною Радою України 1995 року;
 - Б Акт проголошення незалежності України 1991 року;
 - В Декларація про державний суверенітет України 1990 року;
 - Г Конституція Української Народної Республіки 1918 року.

Всесвітня історія XX – початку XXI ст.

31. Завдання на карті.

Проаналізуйте карту та позначте, у якому році фронт проходив по зображеній лінії:

- А 1914 р.;
- Б 1915 р.;
- В 1916 р.;
- Г 1917 р.

32. Позначте причину, яка спонукала Францію та Бельгію самочинно у січні 1923 року окупувати Рурську область Німеччини:
- А військове зазіхання Німеччини на вугільні шахти Саару Франції;
 - Б відмова Німеччини визнати Лігу Націй як найвищого міжнародного арбітра;
 - В припинення виплат репарацій Німеччиною згідно з Версальським договором;
 - Г укладання Німеччиною сепаратного договору з радянською Росією.
33. Позначте країну, з розвитком якої у 1920–1930-х роках пов'язані поняття «сквадри», «Латеранський пакт», «корпоративна система»:
- А Італія;
 - Б Німеччина;
 - В Іспанія;
 - Г Румунія.
34. Укажіть крок Гітлера, який став наступним після аншлюсу Австрії:
- А окупація Рейнської демілітаризованої зони;
 - Б окупація Судетської області;
 - В приєднання Клайпеди до Німеччини;
 - Г підписання радянсько-німецького пакту про ненапад.
35. Укажіть конференцію, на якій лідери антигітлерівської коаліції обговорювали проблему створення універсальної міжнародної організації для підтримки миру і безпеки та питання уряду і кордонів повоєнної Польщі:
- А Кримська (Ялтинська) конференція;
 - Б Московська конференція;
 - В Тегеранська конференція;
 - Г Берлінська (Потсдамська) конференція.

36. Позначте період реакційного політичного тиску на суспільство США, який увійшов в історію як «маккартизм» та «полювання на відьом»:
- А друга половина 1940-х років;
 - Б перша половина 1950-х років;
 - В друга половина 1950-х років;
 - Г перша половина 1960-х років.
37. Позначте країни Європи, які зазнали інтервенції з боку СРСР та країн-учасниць Варшавського договору у 1950–1960-х роках:
- А Югославія, Румунія;
 - Б Румунія, Чехословаччина;
 - В Чехословаччина, Угорщина;
 - Г Угорщина, Польща.
38. Позначте термін, який відповідає цьому визначенню:
«Процес поступової уніфікації та зрощування національних економік європейських країн з метою подолання суперечностей між інтернаціоналізацією господарського життя та обмеженими можливостями внутрішніх ринків».
- А денаціоналізація;
 - Б асиміляція;
 - В інкорпорація;
 - Г інтеграція.
39. Позначте ознаку, за якою британська Індія 1947 року розділилася на дві держави: Індію та Пакистан:
- А релігійна;
 - Б расова;
 - В територіальна;
 - Г національна.
40. Позначте напрямок діяльності ЮНЕСКО – спеціалізованої установи ООН:
- А надання допомоги країнам, що розвиваються, у справі покращення умов життя дітей, захисту їхніх прав;
 - Б розширення співробітництва народів у галузях освіти, науки, культури та інформації;
 - В забезпечення врегулювання проблем біженців, надання їм міжнародного правового захисту та матеріальної допомоги;
 - Г моніторинг стану довкілля, координація міжнародного співробітництва з ліквідації екологічних катастроф.

Завдання 41–46 мають різну кількість варіантів відповідей. У кожному завданні – КІЛЬКА ПРАВИЛЬНИХ відповідей. Оберіть УСІ правильні відповіді та позначте їх у бланку відповідей згідно з інструкцією. Не робіть інших позначок – комп'ютерна програма реєструватиме їх як ПОМИЛКИ!

**Будь ласка, будьте особливо уважні, заповнюючи бланк.
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей**

Історія України від найдавніших часів до початку XX ст.

- 41.** Позначте твердження, які характеризують економічний розвиток Наддніпрянської України у другій половині XIX ст. *(4 правильні відповіді):*
- 1 бурхливий розвиток вуглевидобувної, гірничорудної та металургійної галузей;
 - 2 початок промислового перевороту;
 - 3 будівництво розгалуженої мережі залізниць;
 - 4 інтенсивний розвиток текстильної промисловості та верстатобудування;
 - 5 потужний розвиток цукробурякового виробництва;
 - 6 завершення промислового перевороту.

Історія України XX – початку XXI ст.

- 42.** Позначте заходи керівництва УСРР у сільському господарстві в 1921–1928 роках *(2 правильні відповіді):*
- 1 об'єднання одноосібних селянських господарств у колгоспи та радгоспи;
 - 2 упровадження єдиного сільськогосподарського податку в грошовій формі;
 - 3 створення МТС для виробничо-технічного обслуговування селянських господарств.
 - 4 розвиток мережі сільськогосподарських кооперативів і споживчих товариств;
 - 5 запровадження госпрозрахунку та створення трестів.
- 43.** Позначте поняття, які характеризують становище та розвиток західноукраїнських земель у складі Польщі у 1920–1930-х роках *(3 правильні відповіді):*
- 1 нормалізація;
 - 2 русинство;
 - 3 осадники;
 - 4 москвофільство;
 - 5 пацифікація.
- 44.** Позначте риси, притаманні суспільно-політичному життю УРСР у 1956–1964 роках *(4 правильні відповіді):*
- 1 розширення прав союзних республік у політичній та економічній сферах;
 - 2 ліквідація цензури;
 - 3 посилення державної антицерковної політики;
 - 4 засудження культу особи Й. Сталіна;
 - 5 дозвіл на існування різних ідеологічних напрямів у мистецтві;
 - 6 звільнення політичних в'язнів з таборів.

45. Позначте риси, притаманні розвиткові Української РСР у 1970–1980-х роках (3 правильні відповіді):

- 1 розквіт колгоспно-радгоспної системи, її вдосконалення шляхом оптимізації управління, впровадження нових технологій та агрокультур;
- 2 домінування важкої індустрії в промисловості, остаточне формування військово-промислового комплексу;
- 3 розвиток індивідуального підприємництва у сфері надання послуг населенню;
- 4 пріоритетний розвиток виробництва на основі досягнень НТР;
- 5 криза колгоспно-радгоспної системи, низький рівень техніки та агрокультури;
- 6 зниження життєвого рівня населення, загострення продовольчої, житлової проблем.

Всесвітня історія XX – початку XXI ст.

46. Позначте терміни та поняття, які характеризують зміст і перебіг подій Другої світової війни (5 правильних відповідей):

- 1 залізна завіса;
- 2 бліцкриг;
- 3 колабораціонізм;
- 4 дивна війна;
- 5 аншлюс;
- 6 політика умиротворення;
- 7 ленд-ліз;
- 8 позиційна війна;
- 9 голокост.

У завданнях 47–52 до кожного з чотирьох завдань, позначених БУКВАМИ, виберіть один правильний, на Вашу думку, варіант відповіді, позначений ЦИФРОЮ. Запишіть у таблицю в тесті цифри відповідей. Потім послідовність цифр перенесіть до бланка. У відведені клітинки бланка впишіть цифри відповідно до зразка, який подано в ньому. Усі інші види Вашого запису комп'ютерна програма реєструватиме як ПОМИЛКУ!

Приклад:

Установіть відповідність між датами та подіями:

А	1965 р.;	1	публікація роману О. Гончара «Собор»;
Б	1968 р.;	2	проголошення Продовольчої програми;
В	1982 р.;	3	перша хвиля арештів інтелігенції в Україні;
Г	1980 р.	4	арешт М. Руденка;
		5	XXII Олімпійські ігри.

А	3
Б	1
В	2
Г	5

Будь ласка, будьте особливо уважні, заповнюючи бланк.
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Історія України від найдавніших часів до початку XX ст.

47. Установіть відповідність між історичними творами й коротким викладом їх змісту:

А	«Поучення»;	1	церковно-біблійний виклад
всесвітньої історії та історії
походження Руської держави;
Б	«Слово про закон і благодать»;	2	літературно-поетичний опис
трагічного походу 1185 року руської
дружини проти половців;
В	«Слово о полку Ігоревім»;	3	похвала князеві Володимирі
Великому і прославлення хрещення
Русі;
Г	«Повість минулих літ».	4	релігійні правила, указівки для
князя, життєпис автора, що має
служити нащадкам прикладом;
		5	опис життя, подвигів і чудес
печерських ченців.

А	
Б	
В	
Г	

Історія України XX – початку XXI ст.

48. Установіть відповідність між органами влади та їхніми позиціями щодо статусу України:

А	Центральна Рада
(березень–жовтень 1917);	1	незалежна УНР, автономною
частиною якої є західноукраїнська
область;
Б	Гетьманат П. Скоропадського
(квітень–жовтень 1918);	2	автономія України у складі демокра-
тичної федеративної Росії;
В	Директорія УНР
(січень 1919 – квітень 1920);	3	«воєнно-політичний союз» радян-
ської України з радянськими респуб-
ліками;
Г	ВУЦВК і РНК УСРР (1919).	4	незалежна Українська Держава;
		5	незалежна УНР.

А	
Б	
В	
Г	

49. Установіть відповідність між окупованими українськими землями та адміністративними утвореннями, яким їх було підпорядковано у 1941–1944 роках:

А	Київська, Дніпропетровська,
Житомирська, Рівненська об-
ласті;	1	губернаторства «Буковина» та «Бес-
сарабія»;
Б	Львівська, Тернопільська, Ста-
ніславська області, Західна Во-
линь;	2	губернаторство «Трансністрія»;
В	Чернівецька та Ізмаїльська об-
ласті;	3	військова влада тилу групи армій
«Південь»;
Г	Одеська, захід Миколаївської,
південь Вінницької області.	4	рейхскомісаріат «Україна»;
		5	дистрикт «Галичина».

А	
Б	
В	
Г	

50. Установіть відповідність між діячами та подіями, пов'язаними з ними:

А	Д. Мануїльський;	1	ініціювання розриву УГКЦ з Римом і об'єднання греко-католицької церкви з Руською православною церквою;
Б	Г. Костельник;	2	координація спецоперацій підрозділів МВС з ліквідації підпілля ОУН та загонів УПА;
В	А. Жданов;	3	підписання від імені Української РСР Статуту ООН;
Г	Д. Коротченко.	4	подання Президією Верховної Ради УРСР клопотання про передачу Криму зі складу РРФСР до складу УРСР;
		5	шельмування діячів культури під гаслами боротьби з «космополітизмом», «низькопоклонством» перед Заходом.

А	
Б	
В	
Г	

Всесвітня історія XX – початку XXI ст.

51. Установіть відповідність між діячами та подіями, пов'язаними з ними:

А	тред-юніонізм;	1	напряму у зовнішній політиці, який базується на ідеї невтручання в процеси на міжнародній арені;
Б	репарація;	2	політичне, економічне й духовне поневолення менш розвинених країн панівними класами метрополій;
В	ізоляціонізм;	3	відшкодування державою, що розв'язала війну, збитків, заподіяних державі, що зазнала нападу;
Г	контрибуція.	4	профспілковий робітничий рух у Великій Британії;
		5	повоєнні примусові платежі, які за умовами договору держава-переможниця стягує з переможеної країни.

А	
Б	
В	
Г	

52. Установіть відповідність між країнами та назвами територій, які є їхніми складовими:

А	США;	1	Ньюфаундленд;
Б	Канада;	2	Тюрингія;
В	Франція;	3	Лотарингія;
Г	Німеччина.	4	Філадельфія;
		5	П'ємонт.

А	
Б	
В	
Г	

У завданнях 53–56 розташуйте історичні події у правильній, на Вашу думку, хронологічній послідовності. Запишіть букви, якими позначені події, у таблицю в тесті. Перша подія має відповідати цифрі 1 у таблиці, друга – цифрі 2 і т.д. Потім послідовність букв перенесіть до бланка відповідей. Букви вписуйте у відведені клітинки бланка **ТІЛЬКИ ВЕЛИКІ ДРУКОВАНІ** відповідно до зразка. Усі інші види Вашого запису комп'ютерна програма реєструватиме як **ПОМИЛКУ!**

Приклад:

Розташуйте в хронологічній послідовності такі події:

А	початок окупації України нацистськими військами;
Б	визволення України від нацистських загарбників;
В	створення ОУН;
Г	загибель Р. Шухевича.

1	А
2	Б
3	В
4	Г

**Будь ласка, будьте особливо уважні, заповнюючи бланк.
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей**

Історія України від найдавніших часів до початку XX ст.

53. Установіть послідовність подій:

- А Сучавська оборона;
- Б Білоцерківський мирний договір;
- В Віленське перемир'я;
- Г обрання Яна II Казимира польським королем.

1	
2	
3	
4	

Історія України XX – початку XXI ст.

54. Установіть послідовність подій:

- А бій за гору Маківка;
- Б окупація російськими військами Галичини;
- В формування легіону Українських січових стрільців;
- Г Брусилівський прорив.

1	
2	
3	
4	

55. Установіть послідовність подій:

- А приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї;
- Б підписання Хартії про особливе партнерство України з НАТО;
- В вступ України до Ради Європи;
- Г затвердження Верховною Радою державної символіки України: Гімну, Прапора, Герба.

1	
2	
3	
4	

Всесвітня історія XX – початку XXI ст.

56. Установіть послідовність подій:

- А підписання 26 країнами Декларації Об'єднаних Націй;
- Б Ялтинська конференція;
- В атомне бомбардування Хіросіми та Нагасакі;
- Г Тегеранська конференція.

1	
2	
3	
4	

У завданнях 57–60 після слова «Відповідь» напишіть рік, прізвище, поняття тощо. Перенесіть свою відповідь до бланка. Рік події записуйте цифрами так:

1	9	4	1											
---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Прізвища, поняття, події записуйте так:

Р	У	З	В	Е	Л	Ь	Т							
---	---	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--

**Будь ласка, будьте особливо уважні, заповнюючи бланк.
Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей**

Історія України від найдавніших часів до початку XX ст.

57. Прочитайте визначення та напишіть поняття, яке відповідає його змісту:
«Категорія напіввільних селян у Київській Русі XI–XII століть, які брали у землевласника позику і за це відбували феодальні повинності на землі феодала його знаряддями праці. Їм дозволялося піти від феодала, щоб заробити гроші для сплати боргу. Сплата боргу робила їх знову вільними людьми».

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Історія України XX – початку XXI ст.

58. Прочитайте факти біографії історичного діяча і напишіть його прізвище:
«Заступник Голови Української Центральної Ради, Генеральний секретар у міжнародних справах, академік (1919) та віце-президент Всеукраїнської академії наук (1923–1928). Автор фундаментальної «Історії українського письменства». У сфабрикованій справі «Спільки визволення України» (1930) проходив як керівник цієї «контрреволюційної організації». Вирок суду – смертна кара, яка була замінена ув'язненням. Помер в ізоляторі у березні 1939 року».

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

59. Прочитайте уривок і напишіть рік, коли відбулася описана подія:
«Українська делегація прибула на установчу конференцію Організації Об'єднаних Націй і активно включилася в її роботу. Д. Мануїльський очолив I комітет конференції, що мав підготувати текст преамбули (вступу) і першого розділу Статуту – «Цілі та принципи» міжнародної організації. На першій сесії Генеральної Асамблеї ООН Україну обрано до складу економічної і соціальної ради».

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Всесвітня історія XX – початку XXI ст.

60. Прочитайте уривок і напишіть історичну назву регіону, де відбулася описана подія:
«СРСР, дотримуючись рішень Кримської та Потсдамської конференцій, розгорнув підготовку до військових дій проти Японії. Відповідно до планів радянські війська основного удару завдали по Квантунській армії, яка дислокувалася у Північно-Східному Китаї та налічувала 1 млн вояків. Загальне керівництво військами Забайкальського, 1-го та 2-го Далекосхідних фронтів здійснював маршал О. Василевський. Під ударами радянських військ уже 19 серпня 1945 року солдати та офіцери Квантунської армії розпочали масово складати зброю».

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Кінець тестового зошита

Над інформаційними матеріалами працювали:

*Валерій Бойко, Роман Пастушенко, Тимофій Пильник, Юлія Лебедева,
Раїса Євтушенко, кандидат педагогічних наук Лілія Гриневиц*

Висловлюємо подяку за пропозиції та зауваження:

кандидатові історичних наук *Миколі Афанасьєву*, кандидатів історичних наук *Тетяні Балабушевич*, кандидатів історичних наук *Зої Баран, Олені Богдановій*, кандидатів історичних наук *Ростиславові Васьковському*, кандидатів історичних наук *Надії Довганик*, кандидатів історичних наук *Олександрові Задніпровському*, кандидатів біологічних наук *Олександрові Запорожченку, Людмилі Коваленко*, кандидатів історичних наук *Ігореві Коляді*, кандидатів історичних наук *Андрієві Корольку*, кандидатів історичних наук *Павлові Кравченку, Іванові Кругляку*, кандидатів історичних наук *Миколі Литвиненку*, кандидатів історичних наук *Анатолієві Лозовському, Євгенові Медрешу*, кандидатів історичних наук *Владиславові Мусієнку*, кандидатів історичних наук *Миколі Олійнику*, кандидатів історичних наук *Володимирові Пищемусі*, кандидатів історичних наук *Тамарі Полещук*, кандидатів фізико-математичних наук *Сергієві Ракову, Леонідові Середі, Ларисі Середяк*, кандидатів історичних наук *Анатолієві Ткачуку*, кандидатів історичних наук *Романові Топці, Тетяні Філіпповій*, кандидатів фізико-математичних наук *Павлові Хобзею*, кандидатів історичних наук *Валентині Шайкан*, кандидатів історичних наук *Ларисі Юді*, кандидатів історичних наук *Ларисі Ямпольській*

Особливу подяку висловлюємо:

докторові педагогічних наук *Ірині Булах*
докторові математичних наук *Альгірдасові Забуліонісу*
докторові педагогічних наук *Олександрові Ляшенку*
докторові історичних наук *Юрієві Мисику*
кандидатові історичних наук *Павлові Полянському*
докторові філологічних наук *Євгенові Черноіваненку*

Науковий рецензент

кандидат історичних наук *Тетяна Ладиченко*

Комп'ютерна верстка

Уляни Герасевич

ЗМІСТ

Зовнішнє оцінювання в запитаннях і відповідях.....	4
Програмові вимоги зовнішнього оцінювання з історії	6
Структура тесту та форми тестових завдань зовнішнього оцінювання з історії	32
Демонстраційний варіант тестового зошита і бланка відповідей зовнішнього оцінювання з історії 2006 року	39

Навчальне видання

Валерій **Бойко**, Роман **Пастушенко**, Тимофій **Пильник**, Юлія **Лебедева**,
Раїса **Євтушенко**, Лілія **Гриневиц**

ЗОВНІШНЄ ОЦІНЮВАННЯ З ІСТОРІЇ

Інформаційні матеріали

Підписано до друку 17.04.2006. Формат 60x90 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 7,0. Ум. фарбовідб. 8,0. Обл.-вид. арк. 4,41.
Тираж 22 000 прим. Вид. №36. Зам. № 1183/142.

Видавництво «Факт»

Україна, 61057, м. Харків, вул. Донець-Захаржевського, 6/8.

Тел./факс: (057)731-27-12, 751-58-82.

Свідоцтво про держреєстрацію: серія ДК №314 від 23.01.2001 р.

Виготовлено у ТОВ «Навчальний друк»

Україна, 61001, м. Харків, вул. Державінська, 38.

Тел./факс: (057)771-82-59, 771-82-60.

Свідоцтво про держреєстрацію: серія ХК №58 від 10.06.2002 р.